

Bostøtten og samspillet med andre ytelser

Ole Henning Nyhus, Bård Smedsvik og Marianne Haraldsvik

Senter for økonomisk forskning

Samfunnsforskning AS

Postadresse: NTNU Dragvoll, 7491 Trondheim

Besøksadresse: Dragvoll allé 38 B

Telefon: 91 89 77 27

E-post: kontakt@samforsk.no

Web.: www.samforsk.no

Foretaksnr. NO 986 243 836

NTNU Samfunnsforskning AS

Senter for økonomisk forskning

Oktober 2025

ISBN 978-82-7570-747-3 (web)

ISSN 1892-7661

Omslag: Shutterstock

Du har lov til:

Dele — kopiere, distribuere og spre verket i hvilket som helst medium eller format til et hvilket som helst formål, inkludert kommersielle.

Bearbeide — remixe, endre, og bygge videre på materialet til et hvilket som helst formål, inkludert kommersielle.

Lisensgiver kan ikke kalle tilbake disse frihetene så lenge du respekterer disse lisensvilkårene.

På følgende vilkår:

Navngivelse - Du må oppgi korrekt kreditering, oppgi en lenke til lisensen, og indikere om endringer er blitt gjort. Du kan gjøre dette på enhver rimelig måte, men uten at det kan forstås slik at lisensgiver bifaller deg eller din bruk av verket.

Ingen ytterligere begrensninger - Du kan ikke gjøre

bruk av juridiske betingelser eller teknologiske tiltak som lovmessig hindrer andre i å gjøre noe som lisensen tillater.

Notiser:

Du trenger ikke å rette deg etter lisensen for de deler av materialet som er falt i det fri eller der bruken er tillatt av etter lånereglene i åndsverkloven eller annen gjeldende rett.

Ingen garantier er gitt. Lisensen gir deg ikke nødvendigvis alle de tillatelsene som er nødvendig for din tiltenkte bruk. For eksempel kan andre rettigheter, som reklame-, personvern-, eller ideelle rettigheter, sette begrensninger på hvordan du kan bruke materialet.

[Les mer om kreditering på creativecommons.org](https://creativecommons.org)

Forord

Denne rapporten omhandler bostøtten og bostøttens samspill med andre ytelser. Husbanken har vært oppdragsgiver. Rapporten baserer seg i stor grad på kvantitative registerdata for Norges befolkning, som NTNU Samfunnsforskning har tilgang til via microdata.no. I tillegg har vi gjennomført intervju med et utvalg kommuner, der vi har snakket med personer som arbeider med bostøtten og andre sosiale ytelser. Vi er takknemlig for alle som stilte opp som intervjuobjekter. Vi retter også en takk til Andreas Fjelltoft, Viggo Nordvik og Mari Wigum Frøseth hos oppdragsgiver Husbanken for innspill og kommentarer underveis, samt innspill på tidligere rapportutkast. Forfatterne er alene ansvarlig for innhold og slutninger i rapporten.

Trondheim, september 2025

Ole Henning Nyhus (prosjektleder), Bård Smedsvik og Marianne Haraldsvik

Innhold

1. Introduksjon	5
1.1. Om prosjektet	5
1.2. Rapportens oppbygning	6
2. Sammendrag	8
3. Om bostøtten	11
3.1. Formål	11
3.2. Bostøttens innretning	11
Beregning av bostøtten	11
Endringer i bostøtten de siste årene.....	14
3.3. Bostøtten og andre ytelser	15
3.4. Prinsipiell og teoretisk diskusjon av bostøttens rolle mot andre ytelser, roller og arbeidsdeling	17
4. Relaterte utredninger og studier	21
5. Datagrunnlag og metodisk fremgangsmåte	25
6. Organisering og prosesser i kommunene.....	27
7. Bostøtten og andre relaterte ytelser i tall.....	30
7.1. Bostøtten i Norge de siste årene.....	30
7.2. Kjennetegn ved bostøttemottakerne	35
7.3. Deskriptiv statistikk på andre ytelser	39
8. Samspillet mellom bostøtten og andre ytelser	41
8.1. Bostøtten og sosialhjelp.....	41
Kjennetegn ved mottakere av bostøtte og sosialhjelp.....	41
Kjennetegn ved sosialhjelpsmottakere som ikke søker bostøtte	45
Langtidsmottak av bostøtte og sosialhjelp	52
8.2. Bostøtte og skattepliktige ytelser: uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og dagpenger.....	55
8.3. Boforhold og kommunal bostøtte	57
8.4. Bostøttemottak blant hjelpestønadmottakere.....	59
8.5. Bostøttemottak blant alderspensjonister.....	61
8.6. Utgiftsbehov.....	64
8.7. Overganger ut av bostøtte	67
9. Oppsummerende diskusjon	69
Referanser.....	73

1. Introduksjon

1.1. Om prosjektet

Boligsosialloven (2023) tydeliggjør kommunens ansvar på det boligsosiale området. Kommunen er pliktig å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet, hvor formålet er å bidra til at de får skaffet seg eller får beholde en egnet bolig. Likevel er hjemløshet et sosialt problem i Norge. Et viktig instrument for å sikre retten til bolig er den statlige bostøtten, som forvaltes av Husbanken. Kommunene bidrar til å sikre innbyggere bolig gjennom sosialhjelp, kommunal bolig, midlertidig botilbud og kommunal bostøtte.

Mange personer med lav inntekt mottar ulike økonomiske ytelser fra det offentlige. Dette inkluderer helserelaterte ytelser som uføretrygd og arbeidsavklaringspenger, eller dagpenger ved arbeidsledighet. Disse ytelsene er ment som en erstatning for arbeidsinntekt. Implisitt betyr det at ytelsene også skal dekke mottakeres boutgifter. Ettersom de fleste ytelser er inntektsavhengig, eller har lav minstesats, er det mange som mottar mindre i stønad enn det som kreves for å dekke de samlede utgiftene til bolig, som ofte er store og utgjør en betydelig andel av husholdningens utgifter. I slike tilfeller vil mange ha rett på bostøtte, hvis inntekten er lav nok og boutgiftene høye nok.

For ytelser som lønn, uføretrygd, dagpenger og AAP, vil bostøtte altså være nødvendig basert på nivået av disse ytelsene. I tilfeller hvor bostøtte i kombinasjon med alle andre mulige inntektskilder ikke er tilstrekkelig for et forsvarlig livsopphold, vil man kunne søke økonomisk sosialhjelp fra kommunen. Sosialhjelp er en subsidær ytelse, og er det siste økonomiske sikkerhetsnettet vi har i Norge.

Sosialhjelp er den vanligste ytelsen å motta sammen med bostøtte. Det er flere sentrale grunner til dette. (1) Søkere av sosialhjelp skal vurdere alle andre muligheter for selvforsørgelse, som også inkluderer andre ytelser fra det offentlige. (2) Bostøtte er en ytelse som i stor grad har samme målgruppe som sosialhjelp. (3) I tillegg er det en ytelse hvor kommunene selv er med å administrere. Kommuner vil ha et ønske om å begrense utgiftene til sosialhjelp mest mulig, og oppfordre brukere til å søke bostøtte (Ekspertgruppen for gjennomgang av bostøtten, 2022).

Det er en sterk sammenkobling mellom det boligsosiale arbeidet som gjøres i kommunene, og bostøtte fra Husbanken. Det sterke forholdet mellom bostøtte

og sosialhjelp oppstår ved at Husbanken og kommunene administrerer bostøtteordningen sammen, hvor kommunene er førstelinje i saksbehandlingen. Dette skjer blant annet ved at «kommunene bistår innbyggerne med å søke bostøtte og kontrollere enkelte opplysninger i søknadene» (Ekspertgruppen for gjennomgang av bostøtten, 2022, s. 16). Kommunene er selv ansvarlig for både finansiering og administrering av sosialhjelp, gjennom sosiale tjenester i kommunen, som er regulert i sosialtjenesteloven. Administrativt er den største ressursbruken til administrasjon av bostøtte i kommunene, hvor anslagsvis 80-100 kommunale årsverk og 20 årsverk i Husbanken forvalter bostøtteordningen (Ekspertgruppen for gjennomgang av bostøtten, 2022, s. 22).

På oppdrag for Husbanken har NTNU Samfunnsforskning i denne rapporten belyst samspillet mellom den statlige bostøtten og tilstøtende ytelser, ved å sammenstille informasjon fra ulike datakilder i tillegg til supplerende intervju med representanter fra NAV og boligkontoret i et utvalg av kommuner. Blant tilstøtende ytelser har vi hatt et særlig fokus på økonomisk sosialhjelp, som er den vanligste ytelsen å motta sammen med bostøtte. I tillegg har vi vurdert uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og dagpenger ved arbeidsledighet.

Utredningen tar opp og vurderer følgende punkter:

- Forholdet og arbeidsdelingen mellom bostøtte og økonomisk sosialhjelp
- Kjennetegn ved mottakere av både sosialhjelp og bostøtte (omfang, utvikling over tid, posisjon i bolig- og arbeidsmarkedet)
- Vurdering av samspill i kommuner med kommunal bostøtte
- Diskutere muligheter og tiltak basert på funnene
- Hvordan det store antallet flyktninger fra Ukraina har påvirket utbetalingene de siste årene

Denne rapporten presenterer funnene fra arbeidet.

1.2. Rapportens oppbygning

Et sammendrag av funnene presenteres allerede i det neste kapittelet (kapittel 2). Det påfølgende kapittelet gir en beskrivelse av bostøtteordningen, blant annet med en diskusjon av ordningens formål, innretning, regelendringer og teoretiske betraktninger. I kapittel 4 presenterer vi en gjennomgang av andre og relaterte

studier og utredninger som omhandler bostøtten, mens kapittel 5 gir en oversikt over datagrunnlaget og metoder som er benyttet i denne rapporten. En del av datamaterialet vi har samlet inn baserer seg på samtaler med et utvalg kommuner og NAV-kontor. Hovedfunnene herfra, som fokuserer på lokal organisering og prosesser, presenteres i kapittel 6. Kapittel 7 presenterer en rekke kvantitative data knyttet til bostøtten og andre aktuelle ytelser, mens det er i kapittel 8 vi foretar de sentrale analysene av hvordan bostøtten samspiller med disse ytelsene. Det vil med andre ord være det mest sentrale resultatkapittelet, sammen med kapitelet som dokumenterer intervjudataene. Kapittel 9 oppsummerer også noen av inntrykkene fra analysene, men har viktigste bidrag med at det er her vi fortrinnsvis diskuterer mulige endringer som kan vurderes for bostøtteordningen.

2. Sammendrag

Denne rapporten belyser samspillet mellom bostøtten og en rekke andre offentlige ytelser. Vi har særlig satt et søkelys på bostøtte og sosialhjelp ettersom dette er to ytelser som ofte spiller på lag, i kombinasjon med at det er gjennomført relativt lite kvantitative studier av samspillet mellom disse tidligere.

Bostøtten er et sentralt virkemiddel i norsk boligsosial politikk, og har som formål å hjelpe husholdninger med lave inntekter og høye boutgifter til å bo trygt og godt. Selv om ordningen har eksistert lenge, har den også gjennomgått endringer de siste årene, både i innretning og i nedslagsfelt.

Rapporten bygger på to hovedkilder. For det første tilbyr microdata.no et analyseverktøy med umiddelbar tilgang på registerdata om hele Norges befolkning og en rekke offentlige registre, blant annet bostøtteregisteret. For det andre har vi gjennomført intervjuer med ansatte i kommunale boligkontor og sosiale tjenester i fire kommuner. De kvantitative analysene er hovedsakelig deskriptive, men inkluderer også regresjonsmodeller som analyserer hvordan individuelle og regionale kjennetegn samvarierer med omfanget av bostøtte og andre ytelser.

Bostøtten beregnes ut fra dokumenterte boutgifter, en egenandel basert på husholdningens inntekt, og et boutgiftstak som varierer med husholdningsstørrelse og geografisk plassering. Offentlige tall på bokostnader indikerer at boutgiftstaket trolig ikke har holdt tritt med den generelle kostnadsveksten de siste årene, og informantene bekrefter at mange mottakere har boutgifter som overstiger det som godkjennes. Særlig er dette inntrykk vi har fått fra informanter i de større byene. Likevel er det stabilt rundt 74 prosent av husstander som er over boutgiftstaket i perioden 2020-2024 (Husbanken, 2025).

Et hovedfunn i rapporten er at en betydelig andel av bostøttemottakerne også mottar sosialhjelp. Dette er ikke overraskende, gitt at målgruppene for de to ytelsene i stor grad overlapper. Likevel viser analysene at bare rundt halvparten av sosialhjelpsmottakerne faktisk mottar bostøtte. Ofte har vedtak om sosialhjelp betingelse om at det skal søkes bostøtte. Det er imidlertid ulike personer i kommunene som jobber med de to ytelsene, og intervjudata bekrefter at

saksbehandlere må sjekke ulike systemer for å følge opp dette. Enkelte plasser følges dette opp gjennom stikkprøver. Det kan imidlertid være legitime årsaker som forklarer forskjellen, for eksempel ved at boligutgiftene er tilstrekkelig lave til at man ikke kvalifiserer for bostøtte eller at forhold ved boligen ikke oppfyller kriterier som stilles for å ha krav på bostøtte. Det siste vil blant annet gjelde medlem av flerhusholdninger, som gjerne ikke har egen gang, bad og kjøkken.

Vi har imidlertid analysert en rekke kjennetegn hos sosialhjelpsmottakerne opp mot søking og mottak av bostøtte. Her finner vi blant annet store regionale forskjeller, hvor andelen som har søkt bostøtte er langt lavere i Finnmark enn hva tilfellet er i Oslo. Generelt er det også slik at samtlige fylker i snitt skiller seg statistisk sett «negativt» fra Oslo på dette punktet. Videre er det en rekke andre kjennetegn ved sosialhjelpsmottakerne som samvarierer med mottak av bostøtte. Blant annet ser vi at andelen kvinner og førstegenerasjonsinnvandrere i større grad enn henholdsvis menn og individer uten innvandringsbakgrunn mottar begge ytelser. I motsatt fall er det en stor forskjell i bostøttemottak mellom individer som har en aktiv arbeidsmarkedstilknytning (lønnstaker eller selvstendig) versus de utenfor arbeidsstyrken og par/flerfamiliehusholdninger versus enslige, hvor førstnevnte grupper har en lavere andel med bostøttemottak. Antall barn hos sosialhjelpsmottakere er imidlertid positivt korrelert med mottak av bostøtte.

Et annet tema denne rapporten tar opp er samspillet mellom bostøtte og helserelaterte ytelser som uføretrygd og arbeidsavklaringspenger (AAP), samt dagpenger ved arbeidsledighet. Mange mottakere av disse ytelsene har lav inntekt og høye boutgifter, og er derfor avhengige av bostøtte for å opprettholde et forsvarlig livsopphold. Rapporten viser at mottakere av arbeidsavklaringspenger og dagpenger har høyere bostøtte enn uføretrygdede, noe som henger sammen med lavere ytelsesnivå. Samtidig har uføretrygdede ofte særskilte boligbehov, og mange bor i kommunale boliger. Det er også en gruppe uføre med hjelpestønad, som har behov for ekstra tilrettelegging med pleie og tilsyn. Disse mottar i snitt langt lavere bostøtte sammenliknet med andre uføre, enn det forskjeller i inntekt og boutgifter skulle tilsi.

Rapporten viser også at bostøttemottakere i stor grad er aleneboende, og at mange har lav utdanning og svak tilknytning til arbeidsmarkedet hvor omtrent to tredjedeler står utenfor arbeidsstyrken. Det er også en overrepresentasjon av innvandrere og flyktninger blant mottakerne, særlig etter ankomsten av ukrainere fra 2022. I 2024 utgjorde personer med ukrainsk bakgrunn over 13 prosent av alle bostøttemottakere, mens andelen var 0,1-0,2 prosent i 2020 og 2021.

Vi finner også betydelige forskjeller i bostøttemottak mellom fylker og kommuner. Andelen mottakere er høyest i Oslo, Telemark og Agder, og lavest i Akershus og Møre og Romsdal. Det er også slik at andelen bostøttemottakere i snitt er høyere i større kommuner enn i mindre kommuner.

Mange kommuner har også kommunal bostøtte, men denne ordningen begrenser seg, så langt vi kan se, til å være forbeholdt de som har en kommunal bolig. Denne støtten utbetales ikke, men gis i praksis som en rabatt på husleien. Inntrykket er at ordningen delvis følger av at det mange steder er innført såkalt gjengs leie på kommunale boliger, noe som ga nokså store økninger i husleien ved overgang tilbake i tid.

Kommunenes organisering av bostøttearbeidet varierer, men mange, i alle fall blant de større kommunene, har egne boligkontor som håndterer søknader og veiledning. Sosialhjelpen forvaltes av Nav, og det er generelt lite kontakt mellom boligkontor og sosiale tjenester i saker om bostøtte. Samarbeidet på tvers av ansvarsområdene virker å være sterkere når det gjelder tildeling av kommunale boliger. Flere kommuner har forsøkt å samordne bolig tjenester og Nav for å styrke samhandlingen, men det gjenstår fortsatt utfordringer, særlig knyttet til informasjonsflyt og systemtilgang. For eksempel har ikke sosiale tjenester tilgang til A-ordningen, og inntektsopplysninger må rapporteres manuelt, noe som er ressurskrevende.

En annen utfordring som fremheves blant intervjuobjektene er at bostøtten utbetales etterskuddsvis, mens leieforfall skjer forskuddsvis. Dette skaper likviditetsproblemer for mottakere, som ofte må få forskudd via sosialhjelp. Det er også utfordringer knyttet til hvordan husholdningsinntekt beregnes, særlig i bofellesskap hvor beboerne ikke nødvendigvis har forsørgeransvar for hverandre. Selv om regelverket åpner for unntak, gis det sjelden dispensasjon, og mange som bor i kollektiv faller dermed utenfor ordningen.

Dette sammendraget går ikke nærmere inn på potensielle forbedringspunkter som er avdekt for å forbedre ordninger eller prosesser. For en nærmere diskusjon av slike, henviser vi til egne vurderinger i rapportens kapittel 9.

3. Om bostøtten

3.1. Formål

Bostøtteordningen er et viktig virkemiddel i norsk boligsosial politikk, utviklet for å hjelpe husstander med lave inntekter og høye boutgifter til å bo trygt og godt. I et boligmarked styrt av tilbud og etterspørsel, fungerer bostøtten som en økonomisk støtte for dem som ellers ville risikert en ustabil bosituasjon, preget av få valgmuligheter og uforholdsmessig prioritering mellom boutgifter og annet nødvendig konsum. Bostøtten har som mål å bidra til en bedre bosituasjon, og til å redusere fattigdom og levekårsutfordringer.

Ifølge Astrup og Pedersen (2024a) har bostøtteordningen de siste ti årene fått et smalere nedslagsfelt, med færre mottakere og lavere utbetalinger. Samtidig har andelen med svært lav eller ingen inntekt økt, mens grupper som alderspensjonister og trygdemottakere har falt (Nordvik & Astrup, 2020). Ordningen har ikke klart å følge prisveksten i boligmarkedet, spesielt i storbyene, og inntektsgrensene ligger fortsatt under fattigdomsgrensen – noe som rammer store barnefamilier særlig hardt (Nordvik & Astrup, 2020). Mange mottakere har boutgifter som overstiger det som godkjennes, og dette kan svekke muligheten til å forbedre boforholdene. Sammenlignet med andre nordiske land kan den norske bostøtten fremstå som beskjeden, både i omfang og i antall mottakere, til tross for ambisiøse velferdspolitiske mål (Sørvoll & Aarland, 2021).

3.2. Bostøttens innretning

Beregning av bostøtten

Grunnlaget for utmåling av bostøtte reguleres gjennom forskrift (Forskrift om bostøtte, 2013). En oversikt er også presentert på Husbankens hjemmesider.¹ Faktorer som inntekter, boutgifter, husholdningsstørrelse og geografisk plassering, påvirker størrelsen på bostøtten. Utmålingen av bostøtten berignes på bakgrunn dokumenterte boutgifter og en egenandel. Størrelsen på egenandelen henger sammen med samlede skattepliktige inntekter og ytelser for husstanden, mens boutgifter begrenses gjennom et boutgiftstak. Differansen mellom boutgifter og egenandel,

¹ [Beregning av bostøtte - Husbanken](#)

ganget med en dekningsgrad på 73,7 prosent utgjør selve bostøtten, og beregnes etter følgende formel:

$$(bougifts - egenandel) * 0,737$$

Bougifts er de dokumenterte utgiftene en søker om bostøtte har, enten gjennom en leiekontrakt, eller rentebougifts til lån for personer som eier egen bolig. Bougiftstaket varierer med husholdningens størrelse og geografisk plassering, hvor husholdningsstørrelse er differensiert etter antall medlemmer i husholdningen til og med fem personer. Den geografiske plasseringen er delt i fire kommunegrupper, og er ment å gjenspeile forskjeller i bokostnader. I tillegg har gruppen funksjonshemmede med behov for spesialtilpasset bolig, et forhøyet tak på bostøtten. Detaljer rundt godkjente bougifts og øvre grenser for bougifts fremkommer av Forskrift om bostøtte (2013). Basert på informasjonen har vi beregnet månedlig bougiftstak etter husholdningsstørrelse for ulike kommunegrupper, som er presentert i tabell 1.

Tabell 1 Bougiftstak for husholdningsstørrelse i ulike kommunegrupper

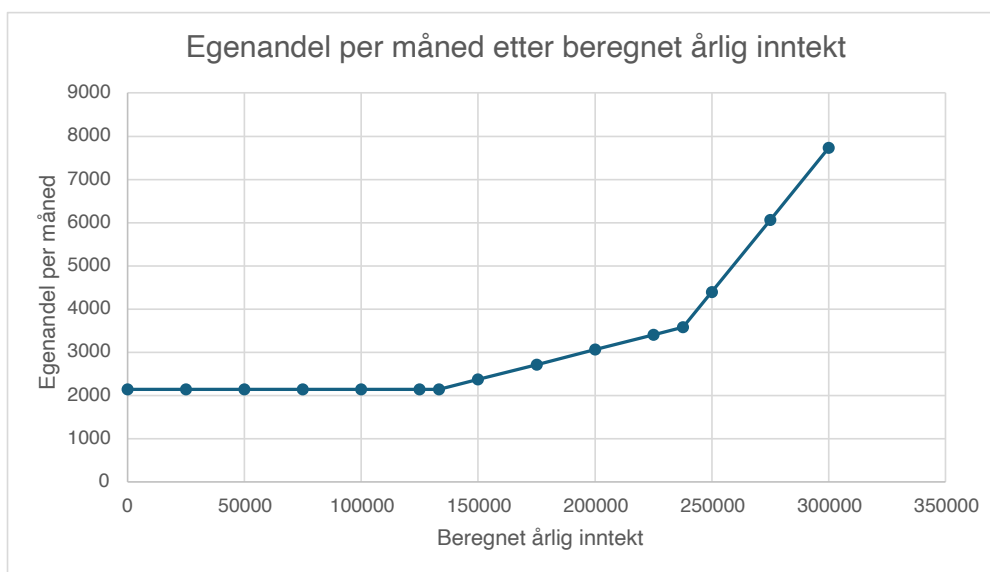
Kommunegruppe		Beregnet boutgiftstak per måned					Forhøyet årlig boutgift per kommune- gruppe
		Husholdningsstørrelse					
		1	2	3	4	5+	
1	Oslo	9 670	11 403	12 384	13 366	14 347	27 010
2	Bergen, Trondheim, Tromsø, Stavanger og Bærum	8 954	10 686	11 668	12 650	13 631	18 416
3	Kristiansand, Lillestrøm, Frogn, Lørenskog, Nordre Follo, Asker, Nesodden, Sola og Sandnes	8 442	10 175	11 156	12 138	13 120	12 278
4	Øvrige kommuner	7 419	9 152	10 133	11 115	12 097	-
Årlig boutgifter etter husstandsstørrelse		89 029	109 820	121 599	133 380	145 159	

Note: Gjeldende satser for 2025, basert på informasjon i §3 i forskrift om bostøtte. Det månedlige bougiftstaket for den enkelte husholdningstype og kommunegruppe er beregnet som (årlig bougift + forhøyet bougift)/12.

Beregninger av egenandelen, illustrerer hvordan bostøtten avkortes mot inntekten. Det er definert en minste egenandel, som er lik for alle, uavhengig av inntekt. Etter hvert som inntekten øker over et minstenivå, følger en lineær økning i egenandelen.

Den lineære økningen er todelt, med en brattere økning over et visst punkt (jf. figur 1). Egenandelsberegningene tar utgangspunkt i husholdningsinntekt, og baserer seg på skattbar inntekt og formue for alle medlemmene i husstanden.²

Gjennom forskrift er det definert hvilke inntekter som inkluderes, samt et fribeløp på formue. Gitt at husstanden har en formue over fribeløpet, legges det til 65 prosent av netto formue over fribeløpet, til inntekten som utgjør grunnlaget for egenandelsberegningene. For å korrigere inntekten etter husholdningsstørrelse, benyttes såkalte ekvivalentvekter. §4-§7 i Forskrift om bostøtte (Forskrift om bostøtte, 2013), beskriver gjeldende regler for beregning av egenandel og inntektsgrunnlag.

Figur 1 Illustrasjon av forholdet mellom månedlig egenandel og beregnet årlig inntekt.

Personinntekt kan i hovedsak deles i skattepliktige *ytelser* og skattefrie *overføringer*. Skattepliktige ytelser inkluderer lønn, pensjoner, dagpenger, arbeidsavklaringspenger, sykepenger, foreldrepenger med flere. Skattefrie overføringer inkluderer blant annet barnetrygd, bostøtte, studiestipend, sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad.

² Minste egenandel for alle som mottar bostøtte er i 2025 på kroner 2 146 per måned. For inntekt som overstiger 133 200 legges det til 16,44 prosent av inntekt som overstiger 133 200 til egenandelen. For den delen av inntekt som overstiger 237 672 blir det lagt til ytterligere 63,56 prosent til egenandelen (Forskrift om bostøtte, 2013). Forholdet mellom beregnet årlig inntekt og månedlige egenandeler er illustrert i Figur 1.

Siden det er skattepliktige ytelser som ligger til grunn for inntektene som avkortes mot bostøtte, vil ikke skattefrie overføringer, som for eksempel sosialhjelp, påvirke egenandelen.

Endringer i bostøtten de siste årene

Det gjøres jevnlig tilpasninger i bostøtten – blant annet ble det i perioden desember 2021 til mars 2024 gjort ekstra utbetalinger som følge av de høye strømprisene. I tillegg gjøres det større tilpasninger i innretningen som er av mer permanent karakter. Vi velger å trekke frem to endringer som omtales i Husbankens årsrapport for 2024 (Husbanken, 2025, ss. 45-46): (1) “Fra og med 1. juli (2024) ble det vedtatt å tilpasse bostøttens egenandel, slik at den trinnvis progressive opptrappingen ble erstattet med et nytt lineært ledd”. (2) “Fra og med 1. oktober (2024) ble inntekten til hjemme-boende 18- og 19-åringer ikke lenger lagt til grunn ved beregning av husstandens bostøtte”.

Fra januar 2025 er det også gjort en endring ved at de som mottar dagpenger og arbeidsavklaringspenger, med utbetaling hver 14. dag, og som teoretisk kan få tre utbetalinger i løpet av en kalendermåned, ikke mister bostøtten på bakgrunn av dette. Det ble påpekt av ekspertgruppen at en endring til å bruke gjennomsnittsinntekt kunne medføre at personer som er omfattet av dette, vil motta mindre bostøtte (Ekspertgruppen for gjennomgang av bostøtten, 2022, s. 66). Endringer fra 2025 går derimot ut på at arbeidsavklaringspenger og dagpenger isteden blir regnet med to tredjedeler av beløpet i måneder der tre påfølgende 14 dagers perioder blir utbetalt i samme kalendermåned, noe som dermed sikrer økt årlig bostøtte til de som er omfattet (Husbanken, 2025).

Datagrunnlaget som benyttes i denne rapporten tar utgangspunkt i tilgjengelige inntektsdata. Siden skatteliste for 2024 ikke er ferdig enda, betyr det at analysene er basert på data til og med 2023. Dette medfører at det er endringer i bostøtten fra om med 2024 som ikke er hensyntatt i analysene i denne rapporten.

Innslagspunkter for tilleggene i egenandelen utover minimumsandelen, er høyere for enkelte grupper (blant annet enslige og uføre), men dette er ikke tatt med i figuren.

3.3. Bostøtten og andre ytelser

Sosiale tjenester i kommunene beregner størrelsen på **sosialhjelp** etter veiledende satser³, pluss dokumenterte boutgifter og ekstraordinære utgifter. Deretter reduseres sosialhjelpen etter husholdets disponible inntekter, herunder bostøtte. Sosialhjelpen kan også reduseres basert på husholdningens urealiserte formuesverdier (Astrup & Pedersen, 2024a). Dette kan eksempelvis inkludere verdien på eid bolig.

Avkortningen av sosialhjelp mot andre ytelser er likevel ikke mekanisk, men gjenstand for en individuell behovsprøving, med utgangspunkt i situasjonen til sosialhjelpsmottakeren. Det vil si at det kan være store individuelle og kommunale forskjeller i hvor mye sosialhjelpen reduseres for annen inntekt.

Sosialhjelp og bostøtte har i mange tilfeller samme målgruppe. Formålet med bostøtteleven §1 (Bostøtteleven, 2013) er «å sikre personer med lave inntekter og høye boutgifter en høvelig bolig». Lov om sosiale tjenester (Sosialtjenesteloven) har som sitt formål å §1 (Sosialtjenesteloven, 2010) «bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet». Som man kan lese av formålsparagrafen til lovene som regulerer de to ytelsene, er det i stor grad overlappende formål. Dette dreier seg spesielt om å sikre sårbare grupper trygghet, både økonomisk og muligheten til å bo. Sosialtjenesteloven §15 og Boligsosialloven forplikter også kommunen til å bistå vanskeligstilte på boligmarkedet. I mange tilfeller vil dette innebære et ansvar som både inkluderer økonomisk støtte (sosialhjelp) og støtte til bolig (bostøtte, kommunal bolig).

Alderspensjon, uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og dagpenger ved arbeidsledighet er fire av de andre ytelsene som mange bostøttlemottakere mottar.

Alderspensjon fra folketrygden er mulig å ta ut fra 62 år, mens de fleste blir alderspensjonister ved 67 år. Mange alderspensjonister har lite opptjening i folketrygden. Dette kan særlig gjelde kvinner i eldre fødselskohorter, som har levd i et samfunn hvor arbeidsdeltakelsen blant kvinner var lav. Mange av disse kan ha behov for bostøtte, særlig de med minstepensjon. Denne kan variere avhengig av om

³ Mange kommuner følger statens veiledende satser for livsopphold, mens de største byene gjerne har egne veiledende satser.

man bor alene eller med ektefelle. Det var omtrent 17 000 alderspensjonister mottok bostøtte i 2023. Av disse mottok om lag 2 000 også sosialhjelp.

Uføretrygd og arbeidsavklaringspenger er helserelaterte ytelser. **Uføretrygd** er en varig ytelse for personer som har fått sin inntektsevne redusert på grunn av sykdom eller skade (Nav). Uføretrygd forutsetter at man har minst 50 prosent redusert arbeids- og inntektsevne. Mange uføre har behov for bostøtte både av inntektsmessige og bo-forholdsmessige årsaker.

Det inntektsmessige behovet kommer av at uføretrygd beregnes etter pensjonsgivende inntekt i årene før man ble syk. Mange har likevel lav eller ingen inntekt og mottar minstesats for uføretrygd. Minsteytelsen varierer for enslige, de som lever i par, eller unge uføre. For enslige tilsvarer uføretrygden 2,529 G. Dette tilsvarte i 2023, kr 299 990 før skatt. Gjennomsnittlig uføretrygd for de uføretrygdede som mottok bostøtte i 2023 var tilnærmet lik dette (tabell 9). Median uføretrygd er 321 000. Bostøtte kan derfor være et viktig supplement for uføretrygdede med minstesats, og gis til i underkant 10 % av uføretrygdede. Behovet er trolig tydeligst for de som leier bolig da husleie er mer utsatt for markedssvingninger i boutgifter sammenlignet med en allerede eid egen bolig, hvor kostnadsbildet ikke er utsatt for blant annet boligprisvekst.

Det bo-forholdsmessige behovet for bostøtte blant uføretrygdede, er at mange har særskilte behov for sin bolig. Dette kan være tilrettelegging for funksjonsnedsettelse eller særskilte omsorgsbehov, for eksempel av boligen er utformet for en rullestolbruker. Denne gruppen av uføretrygdede har dermed både begrenset mulighet til å velge bolig, og særskilte krav til funksjonalitet som kan medføre høye boutgifter.

Arbeidsavklaringspenger (AAP) er en helserelatert ytelse til personer som har nedsatt arbeidsevne på grunn av sykdom eller skade, men hvor den langsiktige arbeidsevnen ikke enda er avklart, og man får bistand fra Nav for å komme tilbake i arbeid. Mange mottar arbeidsavklaringspenger etter rett til sykepenger har løpt ut. I likhet med uføretrygd beregnes AAP etter tidligere inntekt. For de som ikke har tidligere inntekt, eller svært lav inntekt, er minstebeløpet 2,041 G, og 2/3 av dette for dem under 25. I 2023 tilsvarte ordinær minstesatsen for AAP 242 103 kr. Samme år var gjennomsnittlig mottatt AAP for de som også mottok bostøtte 195 199 (tabell 9). Mange mottakere av AAP vil derfor ha behov for bostøtte, og dette gjelder særlig de

med minstesats. Men i likhet med uføretrygd er ikke nivåene for AAP blant bostøtte særlig under det som er gjennomsnittet for alle mottakere, som var 210 000 i 2023. Samtidig var det omtrent 18 % av AAP-mottakere som mottar bostøtte, som er nær dobbelt så høy andel som uføretrygdede.

Dagpenger ved arbeidsledighet er en pengestøtte for de som er arbeidsledig eller permittert. Kravet for dagpenger er at man har mistet minst 50 prosent av den totale arbeidstiden. I tillegg at «du har hatt en inntekt på minst 1,5 G de siste 12 månedene, eller minst 3 G de siste 36 månedene» (NAV, 2025). Dagpenger har ingen formell minstesats, men gitt at man har det laveste kvalifiserende inntekten (3G/3*0,625) tilsvarte dette kr 74 138 i 2023. Gjennomsnittlige mottatte dagpenger for de som også mottok bostøtte i 2023 var 72 965 (tabell 9). Dette henger nok først og fremst sammen med at perioden personer mottar dagpenger, er kortere enn de 2 årene man kan motta. Faktisk hadde bostøttemottakere med dagpenger, høyere utbetalinger enn det som er snittet for dagpenger. Samtidig var det kun 9 % av dagpengemottakere som hadde bostøtte i 2023.

3.4. Prinsipiell og teoretisk diskusjon av bostøttens rolle mot andre ytelser, roller og arbeidsdeling

Overordnet organisering

Utformingen av offentlige tjenestetilbud kan gjerne diskuteres med bakgrunn i den klassiske problemstillingen om man skal ha en lokal eller sentralisert organisering. Bostøtten er på det direkte og overordnede plan lagt til et statlige nivå gjennom Husbanken, men skiller seg fra en rekke andre statlige ytelser og tjenester ved at det underliggende behovet er relativt sett nokså tett sammenvevd med lokale ordninger. Da tenker man gjerne spesielt på de sosiale tjenestene organisert av kommunene.

Grunnteorien i bestemmelsen av statlig versus lokal organisering er gjerne gitt av det såkalte desentraliseringsteoremet (Oates, 1972). Hovedideen er at lokale myndigheter bedre evner å tilpasse et tjenestetilbud og ulike ytelser til lokale etterspørsels- og kostnadsforhold sammenlignet med en kontrafaktisk organisering, som normalt forstås som et tjenestenivå satt av en sentral myndighet. Når sentrale myndigheter bestemmer tjenestenivået, er antagelsen at dette gir et uniformt tjenestetilbud, som ikke varierer på tvers av for eksempel kommuner. Dermed vil det normalt argumenteres for å være en betydelig desentraliseringsgevinst dersom det er stor heterogenitet mellom kommuner.

Besley og Coate (2003) videreutviklet imidlertid forståelsen av desentraliseringsteoremet ved å innføre en forståelse av hvordan spillover-effekter og ulike preferanser for offentlig forbruk på tvers av kommuner har betydning for organiseringen. Med spillover-effekter mener man en lokal tjeneste som også har verdi for innbyggere i andre kommuner. Det kan eksempelvis forstås som en bro som korter ned reiseveien for alle brukere eller et kulturtilbud som naboinnbyggere benytter seg av. Funnet knyttet til spillover-effekter er at lokale myndigheter normalt ikke vil internalisere nytten eksterne har for tjenesten og at man jevnt over vil få et lavere tjenestetilbud enn det som er optimalt.

Dersom man ser disse teoriene opp mot bostøtten, er det nærliggende å trekke i retning av at organiseringen burde vært bestemt lokalt fremfor statlig. Dette følger av at det først og fremst er forskjeller i etterspørsels- og kostnadsforhold på tvers av kommuner knyttet til å sikre alle innbyggere med lave inntekter og høye boutgifter en trygg og god bolig.

Samtidig kan det være en fare for at preferanser og økonomisk handlingsrom lokalt medfører at tjenestetilbudet blir satt lavere enn det sentrale politikere opplever som akseptabelt. Da vil sentrale myndigheter ha interesse av å sikre et visst tjenestetilbud til alle innbyggere. Dette kan imidlertid gjøres med to ulike hovedgrep. Man kan for det første ha en organisering slik som i dag, hvor det er objektive kriterier for om man både har rett til tjenesten og hva utmålingen av ytelsen skal være, samt at den økonomiske byrden belastes sentrale myndigheters budsjetter.

Den andre løsningen er at sentrale myndigheter innfører bestemmelser som sikrer et minstenivå eller spesifikke normer på ytelsene/tjenestene via lover, forskrifter eller regler kommunene er pliktig til å følge, samt at de overtar finansieringsansvaret. Denne løsningen er utbredt for de kommunale tjenestene i dag, hvor man blant annet ser at staten innfører bemanningsnormer. Dagens ordning med en statlig direktefinansiering av bostøtten, reduserer slik sett kommunenes økonomiske risiko og sikrer individuell likebehandling på tvers av kommuner, på samme måte som ordningene for dagpenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd er innrettet.

Rolle i velferdsstaten

Bostøtte, sammen med sosialhjelp utgjør det som kan kalles «minsteinntekter» i den norske velferdsstaten. Med dette siktes det til overføringer til individer, som ikke primært er knyttet til tidligere arbeid, inntekt, eller helse. Minsteinntekter har fått en

økende betydning for mange, spesielt knyttet til «nye sosiale risikoer» (Bonoli, 2005), som handler særlig om utfordringene personer med innvandringsbakgrunn står i. Samtidig ser man arbeidsliv i endring med fremveksten av midlertidig arbeid, den såkalte «gig-økonomien» og «the working poor» (Marx & Nolan, 2014). Et eksempel på dette er at mens antallet sosialhjelpsmottakere har vært forholdsvis stabilt, har sammensetningen av gruppen endret seg mye de senere årene (Lima & Dahl, 2021), hvor vi blant annet ser at andelen av mottakere som har innvandringsbakgrunn øker. Den sterke motsetningen mellom bostøtte og sosialhjelp kommer gjerne til uttrykk i hvordan de er organisert og finansiert, men særlig gjennom graden av skjønn. Mens bostøtte har klare retningslinjer for å identifisere hvordan behovet for støtte, er sosialhjelp i større grad preget av en individuell behovsvurdering, hvor veilederens skønnsvurdering spiller en stor rolle. Dette har blant annet kommet til syne i hvordan sosiale tjenesters håndhever vilkår sosialhjelp, som fører til ulik praksis mellom individer og kommuner. Se blant annet Fekjær, Øverbye, & Terum (2023); Gjersøe, Leseth, & Vilhena (2020); Smedsvik & Iacono (2023); Vilhena (2021) for nærmere diskusjoner.

Videre har sosialhjelpens rolle som fattigdomsforebygger svekket seg, ved at ytelsesnivået relativt til fattigdomsgrensen har falt (Smedsvik & Iacono, 2023). Konsekvensen av en mindre generøs sosialhjelp er et økt behov for andre økonomiske støtteordninger. Bostøtte skiller seg fra sosialhjelp, ved at den har et svært presist formål som den adresserer. Dette medfører at den er treffsikker, samtidig som den har et bredere nedslagsfelt enn mer spissede boligsosiale tiltak. Utfordringen til bostøtten som sådan, er at den mulig kunne spilt en viktigere rolle i fattigdomsbekjempelse hvis ytelsesnivået var høyere. Konsekvensen av en mindre generøs sosialhjelp er et økt behov for andre økonomiske støtteordninger, og da særlig bostøtten.

Det politiske problemet med høyere bostøtte vil gjerne være at minsteinntektssikringer tradisjonelt har hatt en liten plass i den skandinaviske velferdsmodellen, hvor fokuset har vært på arbeidsrelaterte og inntektsbaserte ytelser, som et resultat av politisk mobilisering og koalisjoner, særlig mellom arbeiderklassen og middelklassen, se gjerne Esping-Andersen (1990) og Korpi (1983). Argumentet er derfor at minsteinntekter blir av subsidiær art, men er nødvendig for å adressere det strukturelle problemet med at noen alltid vil falle utenfor.

Avkortning, inntekt og incentiveeffekter på tvers av ytelser

Et annet moment som er særlig relevant for mottakere av ulike ytelser, er hvordan nivået på ytelsen påvirkes av arbeidsinntekt samtidig som man mottar ytelsen. For

sosialhjelp er dette en skønnsvurdering, men den overordnede innrettingen av sosialhjelp tilsier at økt arbeidsinntekt fullt ut vil trekkes fra sosialhjelpsutbetalingen. Ulike regler for hvordan ytelsesnivået påvirkes av arbeidsinntekt gjelder også for uføretrygd, dagpenger og AAP. For personer som mottar bostøtte er dette regulert gjennom egenandelsberegningen. Denne var frem til juli 2024 innrettet med et lineært og et progressivt ledd, som medførte at reduksjonen i bostøtte relativt til arbeidsinntekt vil tilta etter hvert som inntekten øker. Likevel var den innrettet på en måte som opprettholdt incentiver til å øke inntekten, siden bostøtten ikke ble redusert tilsvarende. Fra og med juli 2024 inngår to lineære ledd i egenkapitalberegningen.

Samtidig påvirkes nivået på sosialhjelp og bostøtte av hvilke andre ytelser man mottar samtidig. Bostøtte reduseres kun mot skattepliktige ytelser, mens sosialhjelp, med noen unntak reduseres mot alle ytelser. Konsekvensen av dette er at personer som mottar flere ytelser samtidig må forholde seg til et komplekst spekter av avkortninger, som kan gjøre det uoversiktlig å forutse hvordan endret inntektssituasjon påvirker den disponible inntekten, og potensielt påvirke incentivet til å øke arbeidsdeltakelsen.

4. Relaterte utredninger og studier

Det er ikke så mange studier som har sammenlignet bostøtten og økonomisk sosialhjelp. NTNU Samfunnsforskning, se Haraldsvik mfl. (2023), belyste imidlertid en del aspekter ved dette nokså nylig for Oslo kommune. Utredningen omhandlet hvordan kommunen skal fordele ressurser knyttet til de sosiale tjenestene mellom kommunens bydeler. Hovedfunnet var at man så omtrent de samme kjennetegnene for befolkningen som utløste aktuelle tjenestebehov. Her ble det blant annet vurdert alder, husholdningskjennetegn, utdanningsnivå, utenforskap og arbeidsmarkedstilknytning, innvandrerstatus, inntektsnivå, boligtilknytning og omfanget av rus. Selv om det var stor overlapp i hvilke kjennetegn som utløste et tjenestebehov, var det imidlertid noe forskjell i hvor mye av variasjonen de ulike kjennetegnene forklarte. Blant annet pekte analysene på at aleneforeldre med lav inntekt og 1-3 barn forklarte relativt mer av variasjonen i behovet for bostøtte sammenlignet med sosialhjelp, mens tilfellet delvis var motsatt for kjennetegnene lavutdanning og rusdiagnoser.

Andre studier har også belyst samspillet mellom sosialhjelp og bostøtte som en del av analysene. Smedsvik mfl. (2022) analyserer mottakere i 2018, hvor sosialhjelp ses i sammenheng med bostøtte. Resultatene viser at på tvers av alle sosialhjelpsmottakere (også de som ikke mottok bostøtte), ble det i gjennomsnitt mottatt bostøtte tilsvarende 37 prosent av det beløpet som mottas i sosialhjelp. I Smedsvik (2023) viser resultatene fra en analyse i perioden 2015-2019 at samtidig mottak av bostøtte var mer vanlig blant personer som mottok sosialhjelp over lengre periode. I en analyse av inntektssituasjonen til bostøttemottakere, inkludert de som har falt ut av ordningen, peker Nordvik og Astrup (2020) på at deres analyser tilsier at bostøtte og sosialhjelp er komplementære heller enn alternative. De viser til at det er blant de stabile bostøttemottakerne at bostøtten utgjør den største delen av totale inntekter, samtidig som denne gruppen også er de som har sosialhjelp som den viktigste delen av budsjettet. For de som faller ut av bostøtteordningen finner de en relativt liten bruk av sosialhjelp.

I en analyse av unge sosialhjelpsmottakere under 30 år (Smedsvik & Iacono, 2023) finner de at personer som mottar sosialhjelp er mer sannsynlig å også motta bostøtte enn de som ikke mottar sosialhjelp. De finner også at sosialhjelpsmottakere som

bor i kommunal bolig, mottar mindre sosialhjelp. Dette kan tyde på at boutgiftene i kommunal bolig er lavere enn i det ordinære leiemarkedet og at mottakere får avkortet sosialhjelpen (Smedsvik & Iacono, 2023, s. 15).

Ekspertgruppen for gjennomgang av bostøtten (2022) hadde som en del av sitt mandat å se på samspillet med andre velferdsordninger. Herunder diskuterer ekspertgruppen hva som er hensiktsmessig forvaltningsnivå, hvor de peker på at samordningen med andre kommunale ordninger med boligsosialt formål er et argument for å legge bostøtten til kommunene: *«Med en kommunal bostøtte kan kommunene i større grad enn i dag ta hensyn til lokale forutsetninger. De kan vurdere det faktiske behovet til den enkelte innbygger, herunder bruke faktiske boutgifter som grunnlag for beregning av bostøtte»* (Ekspertgruppen for gjennomgang av bostøtten, 2022, s. 87). Ekspertgruppen la seg imidlertid på en nøytral anbefaling ettersom de også ser fordeler med en overordnet organisering.

SSB viser at inntektsutviklingen for uføretrygdete er svakere enn for resten av befolkningen, og denne utviklingen har vedvart over tid. I 2023 var 17 prosent av uføretrygdete i lavinntektsgruppen, noe som er en betydelig økning sammenlignet med 2015 (Normann, 2025). I en analyse av økonomi og levekår for lavinntektsgrupper (Hattrem, 2022), som SSB publiserer jevnlig, vises det også til at husholdninger hvor hovedforsørger er uføretrygdet, er mer avhengig av bostøtte og økonomisk sosialhjelp. Tall fra 2020 viste at 11 prosent av alle uføretrygdete mottok bostøtte og 10 prosent mottok sosialhjelp. Selv om andelen av uføretrygdete som mottok bostøtte var på 11 prosent i 2020, har andelen falt fra 19 prosent i 2011 (Hattrem, 2022, s. 170). Utviklingen med nedgang i bostøtten trekkes frem av flere, blant annet i en rapport fra Husbanken (2019), som peker på at manglende regulering av satser og endringer i inntektsgrunnlag har ført til bortfall av bostøtte for mange.

Tøssebro og Wendelborg (2021) kartlegger bosituasjonen for personer med utviklingshemming i Norge, og vurderer utviklingen opp mot politiske målsetninger om inkludering og selvbestemmelse. Forfatterne peker på at boligøkonomien for utviklingshemmede er forverret i perioden fra midten av 90-tallet og frem til 2021, både gjennom at husleiekostnadene har økt, samtidig som at bostøtten er betydelig redusert for denne gruppen. Mens bostøtten tidlig i perioden utgjorde en betydelig del av de funksjonshemmedes totaløkonomi, har justeringer i perioden bidratt til at færre funksjonshemmede mottar bostøtte, samtidig som summen de mottar er lavere (Tøssebro & Wendelborg, 2021, s. 94).

En kunnskapsoppsummering gjort av Oslo Economics (2024) peker på boutgifter som en viktig driver for økonomisk ulikhet. Målrettede tiltak, inkludert justering av bostøtteordningen, kan bidra til å sikre at lavinntektshusholdninger har tilgang til egnede boliger. I en brukerundersøkelse gjennomført av Rambøll (2022) finner man støtte for at bostøtteordningen fungerer godt for mange, men har forbedringspotensial når det gjelder rettferdighet, forutsigbarhet og tilgjengelig informasjon.

I flere utredninger pekes det på bostøtten som et viktig boligsosialt virkemiddel for å sikre lavinntektsgrupper mulighet til å skaffe seg og opprettholde et boforhold. Husleielovutvalget (NOU 2024:19) peker på at styrking av den statlige bostøtten kan være et virkemiddel for å øke botryggheten for leiere med lave inntekter og høye boutgifter. Pensjonsutvalget (NOU 2022:7) forslår en justert bostøtteordning for alderspensjonister som tar større hensyn til variasjonen i økonomiske behov mellom enslige og samboende/ gifte pensjonister og til den reelle variasjonen i boligformue og boutgifter mellom de eldre. Utvalget mener at dette kan være et målrettet tiltak som kan bidra til å bedre levekårene for vanskeligstilte eldre. Også Ekspertgruppen om barn i fattige familier (2023) anbefaler justeringer i bostøtten for å sikre mer forutsigbarhet for barnefamilier. Konkret foreslår de at barnefamilier etter en behovsprøving mottar en fast månedlig støtte i seks måneder, uavhengig av utvikling i inntektsgrunnlaget i løpet av halvåret. Dette kan blant annet bidra til at foreldrene ikke trenger å bekymre seg for å miste bostøtten dersom de prøver inntektsgivende arbeid.

De ulike målgruppene for utredningene nevnt over, viser det brede nedslagsfeltet for bostøtten. Samtidig er det ulike elementer i innretningen som kan slå ulikt ut for enkelte grupper. Mange peker på behov for endring i innretningen for at bostøtten skal bli mer treffsikker, rettferdig og forutsigbar. Et spørsmål som blir tatt opp er hvilke boutgifter som skal kompenseres. I dagens modell kompenseres faktiske boutgifter, men en alternativ modell kan være at man gir standardiserte beløp til alle lavinntektshusholdninger, uavhengig av faktiske boutgifter. En slik alternativ modell vil kreve mindre administrasjon, men er samtidig mindre treffsikker. Forfatterne anbefaler at dagens modell med kompensasjon av faktiske boutgifter videreføres da den vurderes å være mest rettferdig og treffsikker (Astrup & Pedersen, 2025). Andre sentrale elementer i bostøtten, knyttet til boutgift, er boutgiftstaket. Astrup og Pedersen (2024b) diskuterer eventuell differensiering av boutgiftstakene etter størrelse og sammensetning av husholdningene, og peker på at dagens ordning har

en svakhet ved at den ikke skiller mellom boligbehovene til barn og voksne, samt at stordriftsfordelene i boligkonsumet overdrives. Samlet sett peker de på at svakhetene i dagens system særlig rammer barnefamilier i pressområder.

Det siste hovedelementet i bostøtteberegningene, er egenandelen. Astrup og Pedersen (2024a) peker på prinsipielle utfordringer ved innretningen, hvor det progressive leddet i egenandelsberegningen bidrar til reduserte insentiver for arbeid, ved at økt inntekt gir liten eller ingen gevinst for husholdningen. I etterkant av BOVEL-notatet er det gjort endringer i egenandelsberegningene, hvor den progressive delen i egenandelsberegningene er erstattet med et nytt lineært ledd (Husbanken, 2025).

5. Datagrunnlag og metodisk fremgangsmåte

Datamaterialet i denne rapporten består av registerdata fra SSB gjennom tjenesten microdata.no. Vi har også gjennomført seks semistrukturerte intervju i fire kommuner.

Personvern

Microdata.no er et nettleserbasert analyseverktøy for norske registerdata. microdata.no er utviklet for å gi umiddelbar tilgang til detaljerte registerdata fra SSB, som kan brukes til statistikk, forskning og analyse. Dette er mulig fordi brukerne arbeider via metadata. Registerdataene er usynlige og forlater aldri plattformen. Alle resultater blir anonymisert av innebygde personvernfilter.

Siden norske registerdata på individer er underlagt Statistikkloven (LOV-2019-06-21-32), foreligger det krav om at man ikke skal være i stand til å avsløre informasjon om enkeltpersoner. Dette medfører personverntiltak som også synes i resultatene vi viser i våre analyser. De to viktigste er winsorisering og støylegging. Winsorisering innebærer at numeriske variabler kuttet av fordelingen i begge ender ved laveste og øverste prosentil. Dette har også den fordel at det hindrer at ekstreme observasjoner får for stor innvirkning på analyseresultatene (microdata.no). Støylegging innebærer at man legger «statistisk støy» i dataene for å fjerne risikoen for reidentifisering av personer i datasettet. Støyleggingen og winsoriseringen medfører at tall som oppgis, som gjennomsnittsverdier og antall kan ha marginale avvik fra annen aggregert offisiell statistikk. Det vil likevel ikke være av en karakter som får substansiell betydning for tolkninger og vurderinger som kan trekkes fra datamaterialet. Videre er regresjonsanalyser ikke ansett som personidentifiserende, og det ligger ikke winsorisering og støy bak disse estimatene.

Intervju

Seks semistrukturelle intervju er gjennomført med saksbehandlere hos både boligkontor, som jobber med bostøtte, og hos sosiale tjenester, som jobber med sosialhjelp. Intervjuene er holdt som gruppeintervju, mens det ble gjennomført ett individuelt intervju. Intervjuene er gjennomført digitalt, i perioden august til september 2025.

Utvalg

I analysene har vi som en hovedregel valgt å begrense utvalget til personer fra 18 til og med 66 år. Vi har imidlertid inkludert et eget delkapittel som adresserer bostøtte blant alderspensjonister. Vi har også hovedsakelig benyttet data fra inntektsåret 2023, som er det siste året vi har tilgjengelig informasjon om ulike ytelser. I de tabellene og figurene hvor vi kun benytter data fra bostøttere registeret, benytter vi data til og med 2024.

Kvantitativ metode

De registerbaserte analysene i rapporten er i hovedsak av deskriptiv karakter. Her benytter vi ulike måter å fremstille dette på, både i grafer, diagrammer og tabeller, som er valgt med hensyn til hvilken informasjon som skal formidles.

Vi benytter også regresjonsanalyse (minste kvadratsums metode) som metode for å estimere betydningen av ulike forhold, som boforhold, inntekt, ytelsesstatus og arbeidsmarkedssaks på bostøttemottak. Vi bruker begrepet lineær sannsynlighetsmodell i de tilfellene hvor utfallet (Y) har to kategorier (f.eks. 1 = mottar bostøtte og 0 = mottar ikke bostøtte). Vi bruker begrepet lineær regresjonsmodell når utfallet (Y) er kontinuerlige (for eksempel hvor beløp mottatt bostøtte er avhengig variabel). Estimeringsteknikker er likevel den samme for begge begrepene. Vi benytter klyngekorrigerte robuste standardfeil på kommune. Dette tar hensyn til heteroskedastisitet og korrigerer standardfeilen for at det er kommunespesifikke forhold som påvirker modellen. Den praktiske implikasjonen av dette er at standardfeilen til estimatene blir større og reduserer sannsynligheten for såkalt type 2-feil.

6. Organisering og prosesser i kommunene

I dette kapittelet presenterer og diskuterer vi organisering av arbeidet med bostøtte i kommunene, og hvilke inntrykk personer som arbeider med bostøtten og sosiale tjenester har knyttet til arbeidsdeling og samspillet mellom ordningene. Vi må presisere at vurderingene i dette kapittelet baserer seg på informasjon innhentet i 4 kommuner, hvor vi fortrinnsvis har intervjuet personer i egne gruppeintervju.

I kommunene som er intervjuet, er de organisert med boligkontor eller boligjeneste som forvalter kommunens oppgaver innenfor bostøtte. Dette innebærer å veilede søkere og påse at søknader er riktig utfylt. De aller fleste boligkontorene melder at søknader kommer inn elektronisk, og at de har lite kontakt med søkere. Saksbehandlere i kommunen bistår også Husbanken i å følge opp mangelfulle søknader, innhenting av dokumentasjon og klagesaker. Enkelte kommuner har egne publikumsmottak som bistår med hjelp til søknad av bostøtte. Publikumsmottak er ikke en del av boligjenesten, og i de aktuelle kommunene er det i enda mindre grad møter mellom kommunens saksbehandlere på bostøtte og søkere om bostøtte.

Ansatte i kommunens sosiale tjenester forvalter sosialhjelpen i kommunen. Veiledere innen sosialhjelp jobber på Nav-kontorene i kommunen. I store kommuner vil det være egne veiledere som jobber utelukkende med sosialhjelp, mens det i små kommuner vil være veiledere som bistår brukere innen en rekke tjenester og ytelser, både sosialhjelp, men også uføretrygd, dagpenger og AAP. Ansatte i sosiale tjenester oppgir at, så langt de kjenner til fra egen praksis, vil det alltid stilles vilkår om å søke bostøtte for mottakere av sosialhjelp. Dette henger sammen med sosialhjelpens innretning, at alle andre inntektsalternativer skal være prøvd. Én av kommunene oppgir at de har tilgang til en nettportal hos Husbanken, hvor de kan følge opp hvorvidt brukere har søkt bostøtte.

Flere av kommunene som vi har intervjuet opplyser at de i de siste årene har gjennomgått omorganiseringer. Flere har valgt å legge boligjenester og Nav under samme etat. Dette er et trekk som har blitt gjort bevisst for å bedre samhandling mellom sosiale tjenester i Nav og det boligsosiale arbeidet som gjøres av andre avdelinger. Blant annet er det enklere for saksbehandlere å spørre hverandre på

tvers av ordninger om uklarheter. I tillegg får man en felles ledelse med bedre forståelse av de ulike oppgavene. Dette trekkes generelt frem som veldig positivt blant flere av informantene. Samtidig presiserer de viktigheten av å organisere faste forum for møter og informasjonsdeling slik at man får utnyttet forbedringer og effektiviseringer.

Et trekk ved bostøtteordninger, er krav til boligens utforming. Boligen må blant annet ha egen inngang, bad og kjøkken. Dette kravet vil i utgangspunktet ekskludere personer som bor i bofellesskap. Lov om bostøtte (§5) gir likevel rom for at kommunen på individuelt grunnlag kan godkjenne bofellesskap som egnet bolig. Ettersom boutgiftene ofte er svært høye i større byer, er det mange potensielle søkere av bostøtte som bor i bofellesskap (kollektiv), men som dermed faller utenfor bostøtten. I intervjuene ble det gitt inntrykk av at personer som bor i bofellesskap som regel ikke fikk innvilget bostøtte, altså at det ikke ble gitt unntak for lovens §5. Sosiale tjenester opererer gjerne med et «husleie-tak», men uten konkrete kriterier for boligens kvaliteter. Husleie-taket er likevel, som ved andre forhold i sosialhjelpen, gjenstand for en skønnsvurdering. Kommunene som rapportere om eget husleie-tak, opplyser at dette er høyere enn bostøttens boutgiftstak.

Sosialhjelp inneholder også støtte til bolig, og dokumenterte boutgifter er en del av utmålingen. Sosialhjelp har derimot ikke spesifikke krav til bolig, men inneholder mer generelle formål om at “den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig” (sosialhjelpsloven, 2010, §1). Det trekkes frem at mottakere av sosialhjelp er en gruppe som kan ha store utfordringer med å skaffe bolig på det ordinære leiemarkedet. I tillegg til høye leiepriser, er det også en utfordring at mange blir avvist, selv om de har garanti fra NAV. Reelle løsningsalternativer kan derfor bli bokollektiv, midlertidig botilbud eller andre løsninger som ikke kvalifiserer til bostøtte. Det er også en utfordring for sosiale tjenester at mange av brukerne har utfordringer med å «bo», eller såkalt «lav boevne». Dette kan være personer som sliter med rus og psykiatri, som har problemer med å overholde husregler eller utfordringer med å betale leien, selv om de har økonomi. Denne gruppen vil som regel ende i en ustabil bosituasjon, gjerne preget av midlertidige botilbud, eller andre forhold som gjør at de ikke kvalifiserer for bostøtte.

Felles for samtlige intervjuer, både med boligkontoret og sosiale tjenester, er at de oppgir lite kontakt med hverandre om bostøtte. Det samarbeidet man har mellom tjenestene virker i større grad å være sentrert rundt tildeling av bolig. Ansatte i

Nav opplyser at de tidvis må bruke mye tid til å forklare saker for boligkontoret (for eksempel når bruker har glemt søknadsfrist eller vedtak er utløpt). En annen utfordring som trekkes frem fra sosiale tjenester, er at bostøtten blir utbetalt etterskuddsvis, hvilket medfører likviditetsutfordringer for brukeren, som må kompenseres ved at sosialhjelp utbetales for å dekke leie ved forfall.

En annen utfordring som sosiale tjenester opplever, er hvordan inntekt i adressen/husholdningen beregnes i bostøtten. Den kan forutsette en inntektsdeling i husholdningen som ikke nødvendigvis er reell. Dette kan for eksempel være i husholdningen hvor beboerne ikke har forsørgeransvar for hverandre, typisk unge og flyktninger. Det er verdt å merke at Stortinget har adressert dette området. I 2024 ble det gjort en tilpasning innebærer at 18- og 19-åringer holdes utenfor beregning av husholdningsinntekt for bostøttegrunnlaget.

Bostøtte hos Husbanken og sosialhjelp er heller ikke koblet på samme system. Både bostøtte og sosialhjelp avkorter mot annen lønn og ytelse, i tillegg avkortes sosialhjelp mot bostøtte. Sosiale tjenester er ikke koblet på A-ordnings registeret, som betyr at all inntekt må meldes manuelt. Dette kan være ressurskrevende særlig ved variabel inntekt. Av de som har blitt intervjuet, trekkes enklere informasjonsflyt mellom statlige ytelser og sosiale tjenester frem.

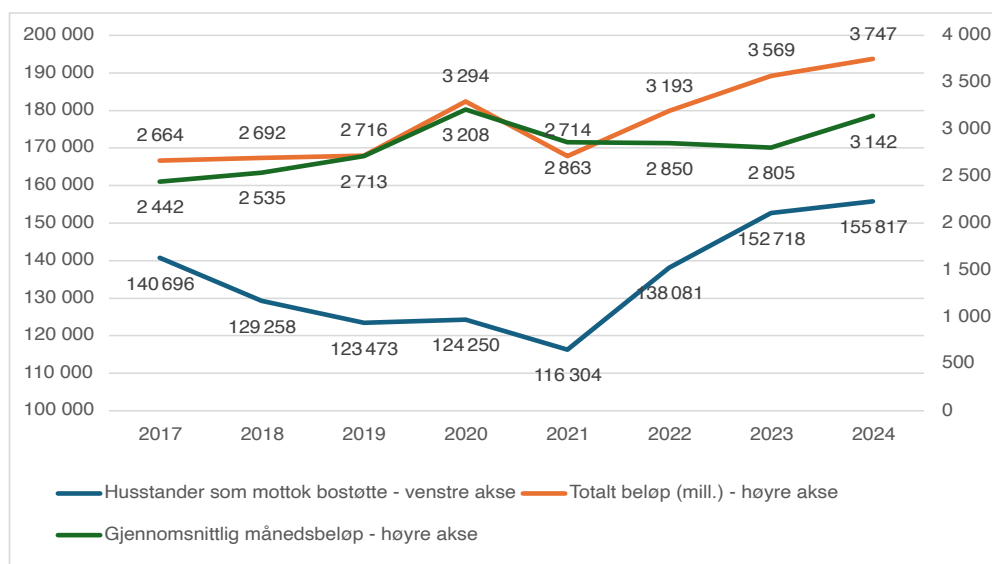
Flere av kommunene oppgir å ha en form for kommunal bostøtte eller kommunal husleiestøtte. Som regel gis kommunal bostøtte i form av en rabatt i husleien. I enkelte av tilfellene nevnes det at den statlige bostøtten betales direkte til kommunen, for de som mottar kommunal bostøtte. De fleste av kommunene oppgir at kommunal bostøtte ble opprettet som følge av at gjengs leie ble innført som prinsipp for fastsettelse av leiesum for kommunale boliger. Kommunal bostøtte fungerer som en støtteordning for husholdninger med svært lav inntekt, som har opplevd stor økning i husleie ved innføring av gjengs leie. I motsetning til statlig bostøtte, som innvilges månedlig, gis kommunal bostøtte som regel ved årsvedtak, eller i noen tilfeller halvårlig. Sosialhjelpsmottakere ikke er derfor ikke den primære målgruppen for det som her omtales som kommunal husleiestøtte. Indirekte mottar de likevel i praksis en form for «husleiestøtte» fra kommunen gjennom sosialhjelpsutbetalingen. For sosialhjelpsmottakere som bor i kommunal bolig, oppgis det av enkelte kommuner at de ikke betaler leie direkte, men at denne trekkes fra sosialhjelpsutbetalingen.

7. Bostøtten og andre relaterte ytelser i tall

I dette kapittelet vil vi gå gjennom datagrunnlaget vi beskrev i et tidligere delkapittel. I kapittelet vil vi imidlertid begrense oss til å adressere bostøtten og andre ytelser i tall og omfang. Vi starter med å vise overordnede forhold og utviklingstrekk, før vi beveger oss ned til samspillet mellom de ulike ytelsene i påfølgende kapiteler.

7.1. Bostøtten i Norge de siste årene

For å starte med den statlige bostøtten, så viser figur 2 blant annet hvordan utviklingen i antall husstander som har mottatt bostøtte har vært i perioden 2017 til 2024. Dette er visualisert med den blå linjen, hvor antallet er angitt på den venstre aksen. I 2017 var det totalt 140 696 husstander som mottok bostøtte. De påfølgende årene så man en klar nedgang, der «bunnåret» med hensyn til bostøttemottak i 2021 omfattet 116 304 husstander. Antallet mottakere vokste betydelig de neste årene, til et nivå på om lag 155 000 mottakere de siste årene. Som vi skal komme tilbake til, skyldes mye av denne veksten ankomsten av ukrainere fra og med 2022. Samtidig var det også et midlertidig regelverk (reduisert egenandel) fra desember 2021, som også ga flere mottakere. Da midlertidig regelverk opphørte i mai 2024, ga det at om lag 25 000 husstander falt ut av ordningen (Husbanken, 2025).

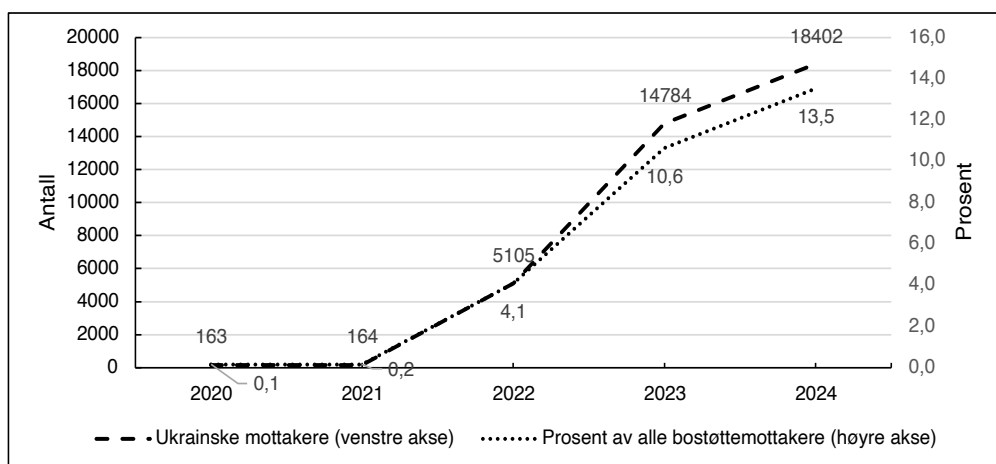

Figur 2 Bostøtten i tall over perioden 2017-2024. Kilde: Husbanken

Det må for øvrig påpekes at en del av tallene som fremkommer senere i denne rapporten om bostøttemottakere skiller seg litt fra den offisielle statistikken fra Husbanken. Det skyldes at vi ellers baserer oss på microdata.no-tjenesten og individstatistikk, samt at vi stort sett holder alderpensjonsalder (67 og over) utenfor tallgrunnlaget som analyseres.

Videre viser figuren hvordan utviklingen i monetære størrelser har utviklet seg (angivelse av beløp på høyre akse). Den oransje linjen viser totale bostøtteutbetalinger for hvert år målt i millioner kroner (løpende kroner). I 2017 ble det utbetalt totalt 2,66 milliarder. Samlet stønadsbeløp vokste de neste årene, og utgjorde nesten 3,3 milliarder i 2020. Her må det nevnes at bostøtteordningen ble styrket med over 400 millioner kroner i 2020 som et midlertidig koronatiltak, noe som resulterte i at over 100 000 husstander fikk økt bostøtte (Husbanken, 2021, s. 7). Deretter så man i 2021 en nedgang som fulgte med færre mottakere, mens man har sett en nokså lineær vekst i utbetalingene de siste årene. For 2024 ble det utbetalt om lag 3,75 milliarder.

Den grønne linjen viser utviklingen i gjennomsnittlig stønadsbeløp per måned. Som for samlet utbetaling er det jo ventet at den skal stige på bakgrunn av prisstigning over tid. Det har den også gjort, med unntak av at snittutbetalingen hadde et toppår i 2020 på kroner 3 208. Vi kan også legge merke til at snittutbetalingene gikk noe ned i perioden 2021 til 2023 hvor det var en voldsom vekst i antall mottakere. I 2024 var gjennomsnittlig stønadsbeløp per måned kroner 3 142. Snittutbetalinger kan likevel skjule flere forskjeller som er drevet av hvilke grupper som mottar bostøtte. Ett eksempel er at i perioden 2022-2024 var det midlertidig regelverk som ga økte inntektsgrenser. Dette medførte at mange kom inn i ordningen, men utbetalingen ble relativt sett lavere. Dette bidrar til å trekke gjennomsnittet ned. På den andre siden bidrar en økning i sosialhjelpsmottakere med høy grad av skattefrie overføringer og lav skattepliktig inntekt til mottakere med lav egenandel og høy bostøtte. Dette medfører at gjennomsnittsutbetalinger øker.

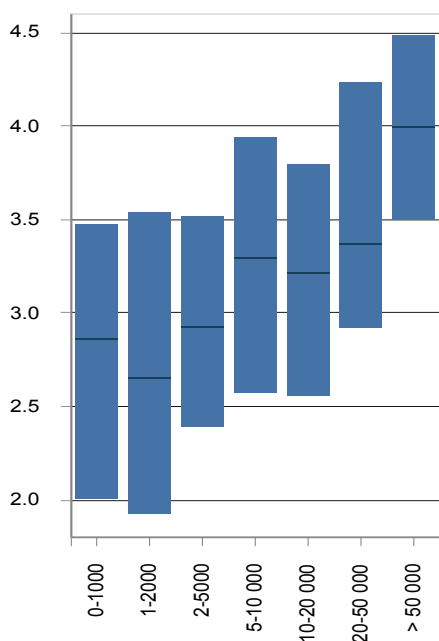

Figur 3 Ukrainske bostøttemottakere i perioden 2020-2024. Kilde: microdata.no

Som vi var inne på tidligere, har kommunene bosatt svært mange ukrainere siden krigsutbruddet i 2022. Som figur 3 viser, var det kun om lag 160 individer med landbakgrunn fra Ukraina som mottok bostøtte i årene 2020 og 2021. Allerede i 2022 var det mange som ankom Norge og samlet for 2022 var det totalt 5 105 som mottok statlig bostøtte. Omfanget vokste nokså kraftig de påfølgende årene, hvor antallet i 2024 var hele 18 402. På tross av denne kraftige veksten i antall mottakere, forklarer samtidig ikke dette hele veksten man ser over samme periode i samlet antall husstander som mottok støtte. Deler må trolig tilskrives det midlertidige regelverket knyttet til øvre inntetsgrenser i 2022-2024, samt inntektssammensetningen (forholdet mellom andelen med høy skattefri lav skattepliktig inntekt) blant bostøttemottakere nevnt over. Fra figur 2 fremkommer det at det ble 39 513 flere husstander som mottok bostøtte i 2024 sammenlignet med 2021, mens veksten i antall ukrainere som mottok bostøtte i samme tidsperiode var 18 238. Slik sett kan nesten halve økningen i antall mottakere tilskrives ankomsten av ukrainere. Samtidig betyr dette at godt over 20 000 andre husstander har benyttet seg av ordningen.

Den stiplete linjen i figuren angir hvor stor andel av bostøttemottakere som har landbakgrunn fra Ukraina. Her har andelen gått fra om lag 1 promille i 2020 til 13,5 prosent i 2024, noe som må sies å utgjøre en svært stor andel av bostøttemottakere. Figur 4 viser hvordan andelen av befolkningen som mottar bostøtte varierer på tvers av kommuner av ulik størrelse. Andelen som vises her, er antall bostøttemottakere

i alderen 18-66 som andel av antall innbyggere i alderen 18-66. Den svarte streken innad i hver søyle angir andelen for medianobservasjonen, mens nedre og øvre del av søylen angir andelen for henholdsvis første og tredjekvartil (25 og 75 prosentil-observasjonen). Blant de minste kommunene, det vil si kommunene med innbyggertall under 1 000, var det om nesten 3 av 100 (2,8-2,9 prosent) alderen 18-66 som mottok bostøtte i 2023. I halvparten av kommunene er andelen mellom 2 og 3,5 prosent. Bildet er nokså likt dersom man ser over på de neste to størrelseskategoriene, kanskje med unntak av at det er færre kommuner i det nedre sjiktet blant kommuner med 2-5000 innbyggere.

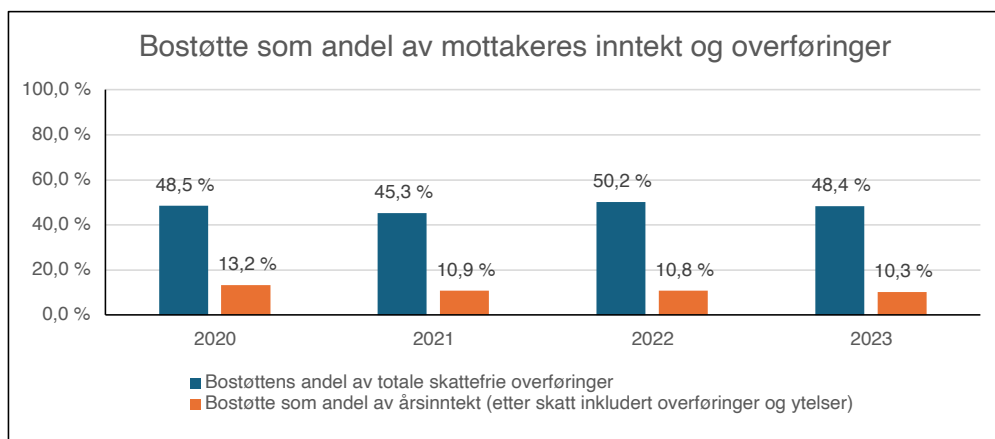

Figur 4 Variasjon i andel innbyggere som er bostøttemottakere etter kommunestørrelse, 2023

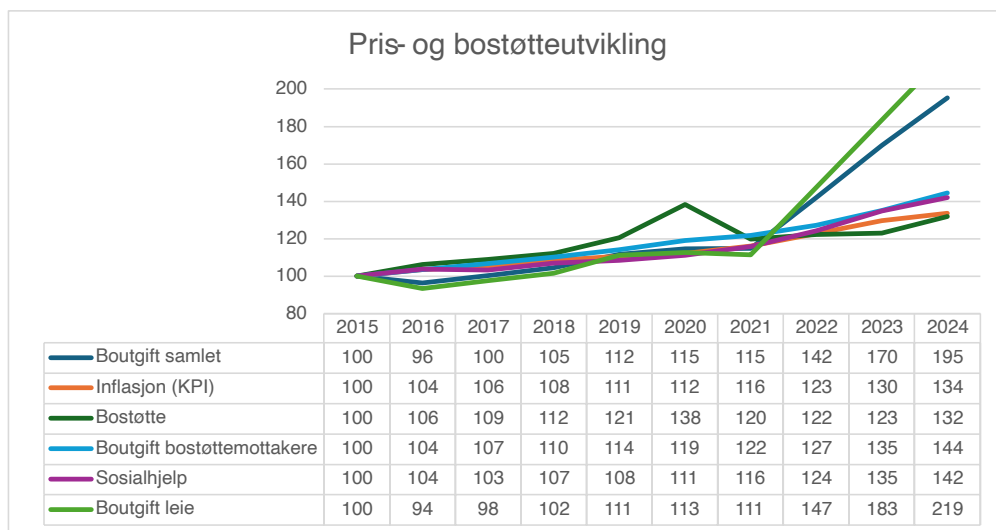
Videre ser vi at det er et lite hopp i andel bostøttemottakere for de tre neste kommunestørrelsesgruppene, henholdsvis 5-10000, 10-20000 og 20-50000 innbyggere. Her er median andel om lag 3,25 prosent, mens tredje kvartil ligger i området rundt 4 prosent. Dette er ca. et halvt prosentpoeng høyere enn hva vi observerte blant de minste kommunene.

Figuren viser også at andelen bostøttemottakere er høyest i de største kommunene. Den siste søylen viser variasjonen i andel for kommunene med flere enn 50 000 innbyggere. Her er andelen for første kvartil på 3,5 prosent, mens tredje kvartil har en andel på 4,5 prosent. Samlet sett viser dermed figuren at omfanget av bostøttemottakere tiltar med kommunestørrelse, hvor det med andre ord er flere mottakere i byene sammenlignet med mer rurale kommuner.

Figur 5 presenterer hvor stor andel bostøtten utgjør av mottakernes økonomi. De blå søylene viser bostøttens andel av skattefrie overføringer, som inkluderer barnetrygd, bostøtte, sosialhjelp, kontantstøtte, studiestipend, grunn- og hjelpestønad med flere, mens de oransje søylene angir hvor mye bostøtten utgjør i forhold til mottakernes totale årsinntekt etter skatt. Som man kan se, utgjør bostøtten en betydelig andel av de skattefrie overføringer som bostøttemottakere mottar. Videre er det også, med tanke på bostøttens størrelse (underkant av 3000 kr i måneden), en ikke-ubetydelig andel av den totale inntekten etter skatt.

Figur 5 Bostøttens andel av mottakernes inntekt og skattefrie overføringer

Figur 6 Prisvekst og utvikling i bostøtte og sosialhjelp

Note: SSB tabell 14059 er kilde for beregningen av husholdningers boutgift (samlet og leie), mens øvrige størrelser er basert på egne beregninger i microdata.no-tjenesten.

Det blir trukket frem i de intervjuene som vi gjennomførte i kommunene, at bostøtten sliter med å holde tritt med økende boutgifter, spesielt i de store byene. Som vist i figur 6, ser vi at mens bostøtten holder tritt med prisveksten i samfunnet, har de generelle boutgiftene i samfunnet (som målt av SSB) en betydelig kraftigere prisvekst. Det har over lang tid vært en trend at realprisene på bolig (etter inflasjon) har økt. Videre har også sosialhjelp hatt en noe sterkere utvikling enn inflasjon, som et potensielt resultat av økende boutgifter.

7.2. Kjenntegn ved bostøttemottakerne

I dette delkapittelet presenterer vi en del deskriptiv statistikk på mottakerne av bostøtte. Tabell 2 gir et bilde på forskjellen i bostøttemottak på tvers av landets 15 fylker. Som vi kan se, er det en størst andel individer som mottar støtten i Telemark, Oslo, Østfold og Agder hvor andelene er om lag 4,5 prosent. I motsatt tilfelle, er Akershus og Møre og Romsdal fylkene med lavest andel mottakere (2,9 prosent). Som tabellen viser er det nokså liten variasjon i gjennomsnittlig alder bostøttemottakerne, hvor snittalderen i alle fylker er i intervallet 39 til 43 år.

Tabell 2 Kjønn, alder og ytelse blant bostøttemottakere på tvers av fylker

	Antall bostøtte-mottakere	Andel av befolkning som er bostøtte-mottakere (%)	Gjennomsnittlig alder for bostøtte-mottakere	Gjennomsnittlig bostøtte per måned	Andel kvinner som er bostøtte-mottaker (%)
Nasjonalt	131 548	3,6	41	3045	56
Oslo	22 801	4,5	43	3760	54
Rogaland	10 907	3,3	41	2985	57
Møre og Romsdal	5029	2,9	40	2783	59
Nordland	5042	3,2	39	2757	56
Østfold	8908	4,4	42	2872	57
Akershus	13 588	2,9	41	3250	56
Buskerud	6022	3,4	42	2830	60
Innlandet	8743	3,7	41	2642	58
Vestfold	6584	4,0	41	2822	56
Telemark	5157	4,6	41	2749	55
Agder	9155	4,4	40	2768	56
Vestland	13 777	3,2	41	2993	55
Trøndelag	10 765	3,4	40	2857	56
Troms	3327	3,0	40	2865	56
Finnmark	1563	3,2	41	2793	53

Tabellen viser informasjon om bostøttemottakere i alderen 18-66 år.

Det er naturlig nok noe variasjon i bostøttens absolutte størrelse på tvers av fylker, som blant annet følger av regler som knytter seg til ulike satser for ulike kommunekategorier. I 2023 var gjennomsnittlig bostøtte høyest i Oslo med kroner 3 760, mens snittstønaden var lavest blant mottakere i Innlandet med en gjennomsnittsverdi på kroner 2 642. Til slutt har vi også sett på om det er forskjell i aldersfordelingen blant mottakerne på tvers av de 15 fylkene. I korte trekk er det ikke ulik kjønnsfordeling mellom fylkene, men vi ser at i samtlige fylker er andelen kvinnelige mottakere alltid litt mer enn 50 prosent (53-56). Andelen kvinner er høyst i Buskerud, og lavest i Finnmark.

Vi har også koblet på informasjon om individenes arbeidsmarkedsstatus. Det kan i den forbindelse gjøre en generell påpekning av at totalt antall mottakere kan variere noe på tvers av de ulike tabellene vi presenterer i dette kapittelet, noe som skyldes

at det mangler enkelte data (variabler har verdien «missing») for enkeltindivider. Hvordan bostøttemottakerne fordeler seg på tvers av ulike arbeidsmarkedsstatus presenteres i tabell 3. Som tabellen viser, er om lag 2 av 3 mottakere i aldersgruppen 18-66 år registrert utenfor arbeidsstyrken. Det vil si at de verken er sysselsatt eller registrert arbeidsledig. Det kan blant annet innbefatte både studenter, pensjonister og uføre. Kun 5,8 prosent av mottakerne er registrert som helt arbeidsledig, mens vi ikke kjenner statusen til 1 prosent av mottakerne. Om lag 1 av 4 mottakere har en aktiv tilknytning til arbeidslivet, enten gjennom å være sysselsatt eller selvstendig næringsdrivende. Av bostøttemottakere som jobber, har de gjennomsnittlig avtalt arbeidstid på 22,5 timer per uke, som tilsvarer 60 prosent av en fulltidsekvivalent.

Tabell 3 Arbeidsmarkedsstatus for bostøttemottakere 18-66, 2023

	Antall	Andel
Utenfor arbeidsstyrken	90 828	67,5 %
Lønnstaker	31 857	23,6 %
Selvstendig	2786	2,1 %
Helt ledig	7976	5,8 %
Ukjent	1218	1 %
Total	134 657	100 %

Tabell 4 viser utdanningsnivået blant bostøttemottakerne. Her ser vi at halvparten av mottakerne har grunnskole som høyeste fullførte utdanning, mens utdanningsnivået er ukjent for 5,5 prosent av mottakerne. Omtrent halvparten av mottakerne med grunnskole som høyeste utdanning er innvandrere, det gjelder også de aller fleste som har ukjent utdanningsnivå. Dette betyr at nesten halvparten av bostøttemottakerne minst innehar fullført videregående opplæring. Andel med videregående opplæring er litt høyere (24,3 prosent) enn hva vi observerer for de som har høyere utdanning (20 prosent).

Tabell 4 Høyeste fullførte utdanningsnivå blant bostøttemottakere 18-66, 2023

	Antall	Andel
Grunnskole	67644	50,2 %
Videregående opplæring	32699	24,3 %
Høyere utdanning	26963	20 %
Ukjent (missing)	7364	5,5 %
Total	134 657	100 %

Tabell 5 Husholdningssammensetning for bostøttemottakere og ytelsesstatus i 2023

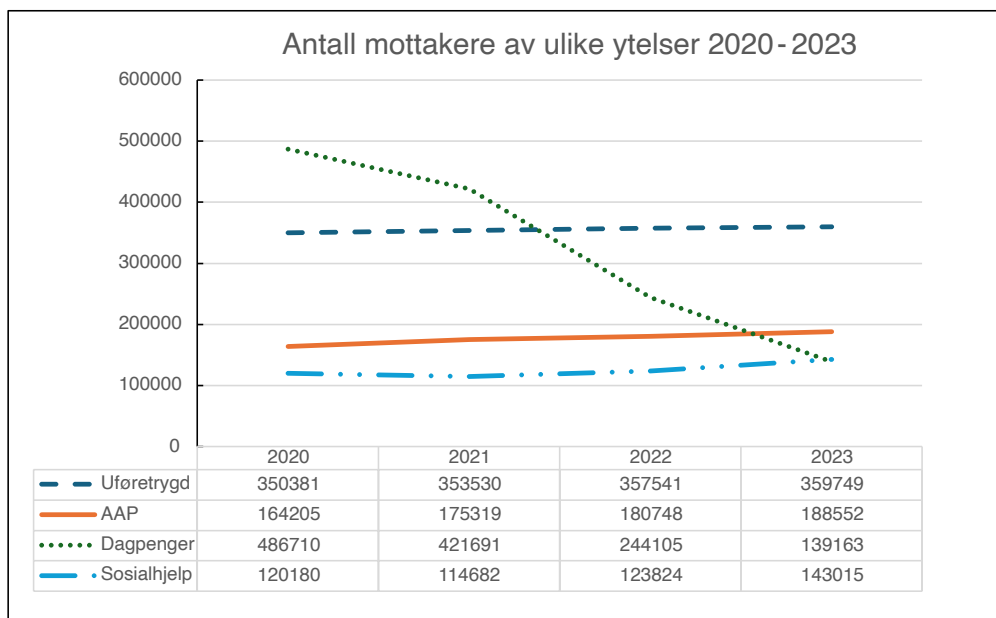
	Uføretrygd	AAP	Dagpenger	Sosialhjelp	Alle bostøtte- mottakere
Aleneboende	66%	50%	43%	42%	45 %
Par uten barn	7%	9%	7%	7%	7 %
Par med barn	6%	11%	21%	17%	16 %
Alene med barn	12%	16%	17%	20%	19 %
Par med voksne barn	1%	3%	2%	2%	2%
Alene med voksne barn	4%	3%	2%	3%	3%
Flerfamiliehusholdninger	4%	8%	8%	9%	8 %
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Tabell 5 viser hvilke type husholdninger som kjennetegner bostøttemottakere, og bostøttemottakere som også mottar andre ytelser. For eksempel er det verdt å merke seg at majoriteten av mottakere er aleneboende, med eller uten barn. For uføretrygdete bostøttemottakere var 82 prosent aleneboende. For sosialhjelpsmottakere er det 65 prosent som er aleneboende. Denne gruppen har også oftere barn i husholdningen. Rundt 8 prosent av bostøttemottakere bor i det som kalles flerfamiliehusholdning. Dette er bosteder som blant annet består av flere enkeltpersonshusholdninger, slik som kollektiv.

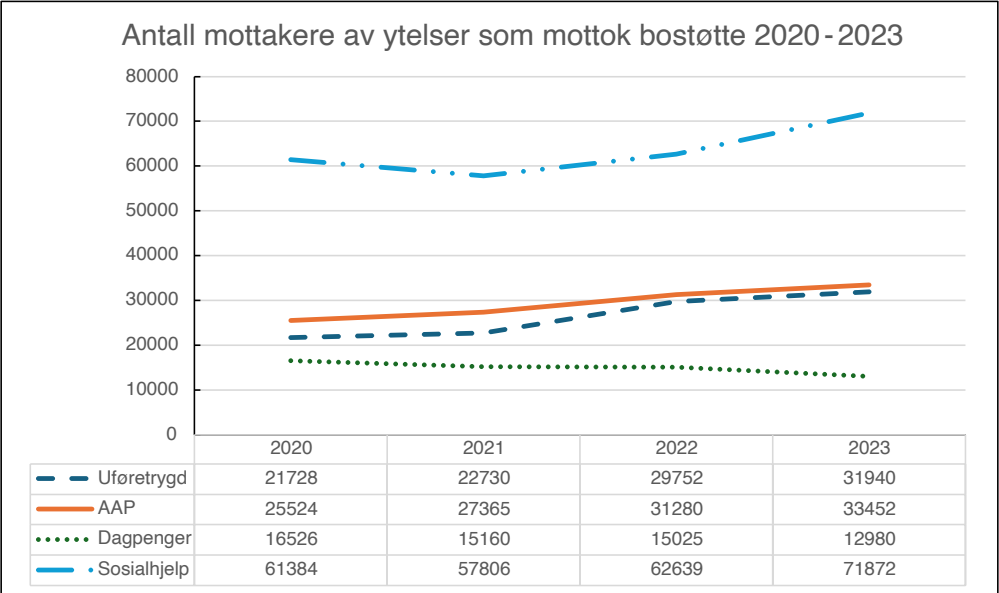
7.3. Deskriptiv statistikk på andre ytelser

I dette delkapittelet presenterer vi det overordnede trenden i mottak av de ytelsene som er inkludert i analysene. Figur 7 viser at det har vært en økning i antall mottakere av uføretrygd, sosialhjelp og AAP i årene 2020-2023. Antall mottakere av dagpenger har falt kraftig i perioden. Dette henger sammen med midlertidige regelverk for permittering under koronapandemien. Den største relative økningen er for sosialhjelpsmottakere og mottakere av AAP.

Figur 8 viser antallet mottakere av de ulike ytelsene som mottok bostøtte i samme periode. Her ser vi at det med unntak av dagpengemottakere har vært en økning i samtidig mottak av bostøtte og andre ytelser, målt i antall personer. I relative termer har den sterkeste økningen vært for uføretrygdede, mens også AAP har en sterk relativ økning. Sosialhjelp hadde en nedgang i samtidig mottak fra 2020 til 2021, men har fra 2022 hatt en økning, som sannsynligvis kan forklares av ukrainske flyktninger.

Figur 7 Antall mottakere av ulike ytelser 2020-2023

Figur 8 Antall mottakere av ytelser som mottok bostøtte 2020-2023

8. Samspillet mellom bostøtten og andre ytelser

I dette kapittelet analyserer vi samspillet bostøtten har med andre ytelser. Forståelsen av samspill i dette kapittelet handler hovedsakelig om å gi en statistisk situasjonsbeskrivelse av bostøttemottakere og hva de mottar av andre ytelser, samt å undersøke hva status er med hensyn til hvilke ytelser, husholdningsendringer eller arbeidsmarkedsstatusendringer blant personer som har sluttet å motta bostøtte.

8.1. Bostøtten og sosialhjelp

I Husbankens oppdragsbeskrivelse til dette prosjektet, ble særlig samspillet mellom bostøtte og sosialhjelp ønsket belyst da dette er forhold som tidligere har vært lite analysert. Ytelsene henger også nokså tett sammen. Av særlig betydning kommer det blant annet frem i intervjuer med kommuner og NAV-kontor at det ofte vil være vilkår i vedtakene om sosialhjelp at individene plikter å søke om bostøtte. Denne praksisen følger av sosialhjelpsloven, som sier at alle andre inntektskilder skal være prøvd. I det første delkapittelet ser vi nærmere på fellestrekk og forskjeller i hvem som mottar begge eller kun en av disse to ytelsene, mens vi i det påfølgende delkapittelet gjør analyser som knytter seg til hvilke kjennetegn som beskriver innbyggere som mottar sosialhjelp uten å ha søkt eller mottatt bostøtte.

Kjennetegn ved mottakere av bostøtte og sosialhjelp

I dette delkapittelet ser vi nærmere på hvilke kjennetegn som beskriver mottakerne av bostøtte og sosialhjelp, og blant annet hvorvidt det er regionale forskjeller i mottak av de ulike tjenestene.

Tabell 6 presenterer tall på bostøtte- og sosialhjelpsmottakere. Her har vi begrenset populasjonen til å gjelde personer i aldersgruppen 18 til 66 år. Basert på de koblete registerdatabasene i microdata.no ser vi at det var nesten 135 000 som mottok bostøtte i 2023. Dette utgjør 3,85 prosent av befolkningen aldersgruppen 18-66 år. Videre ser vi at det er noen flere mottakere av sosialhjelp i det aktuelle året (143 015). Vi finner imidlertid at det kun er 71 289 individer av de som mottok bostøtte i 2023, som også mottok sosialhjelp. Det er nokså stort omfang av bostøttemottakere som også mottar sosialhjelp. Fra tabellen ser vi at denne andelen var nesten 53 prosent i 2023.

Gitt informasjon om at vedtak om sosialhjelp ofte er betinget på at individene må søke om statlig bostøtte, er det slik sett litt overraskende at andelen sosialhjelpsmottakere som også mottar bostøtte er såpass lav som 49,5 prosent. Vi vil komme tilbake med hypoteser og en egen vurdering av hvem disse er litt senere i rapporten.

Tabell 6 Sosialhjelp og bostøtte: Mottakere, søknader og varighet i 2023

	Antall	Andel
Antall bostøttemottakere	134 663	3,85 %
Antall sosialhjelpsmottakere	143 015	4,1 %
Bostøttemottakere som mottok sosialhjelp	71 289	52,9 %
Sosialhjelpsmottakere som mottok bostøtte		49,8 %
Gjennomsnittlig antall søknader om bostøtte for personer som mottok sosialhjelp	8,5	
Gjennomsnittlig antall innvilgede søknader om bostøtte for personer som mottok sosialhjelp	7,05	
Gjennomsnittlig antall måneder sosialhjelp for personer som også mottar bostøtte	6.43	
Gjennomsnittlig antall måneder sosialhjelp for personer som ikke mottar bostøtte	4.14	

Tabellen inkluderer mottakere av sosialhjelp i aldersgruppen 18-66

Blant sosialhjelpsmottakere som mottok bostøtte i 2023, ser vi at disse i gjennomsnitt søkte om bostøtte 8,5 ganger, som i praksis vil si 8,5 måneder eller 70 prosent av året. Videre ser vi at en del av søknadene ikke har blitt innvilget, da gjennomsnittlig antall måneder med innvilgede søknader var cirka 7 i 2023. Blant innbyggerne som mottok begge ytelser, mottok disse sosialhjelp i om lag 6,5 måned i 2023. Varigheten på sosialhjelp er noe høyere for disse enn for de som ikke mottok bostøtte i det hele tatt, hvor gjennomsnittlig antall måneder var i overkant av 4.

I tabell 7 presenteres ytterligere informasjon om ytelsesmottak (beløp). med søkelys på sosialhjelpsmottakerne. Blant disse var gjennomsnittlig mottatt bostøtte i 2023 på kroner 3 327. Nivået er litt høyere enn hva vi så for Norge samlet i tabell 2, der snittet for månedlig mottak ble rapportert til å være kroner 3 045. Vi ser også at mottatt sosialhjelp over året totalt er langt høyere for de som mottok bostøtte i 2023 (kroner 82 707) sammenlignet med de som ikke mottok bostøtte (kroner 42 284). Den relative forskjellen mellom gruppene er imidlertid langt mindre dersom man ser på utbetalingene per måned med støtte (11 749 mot 9 474). Dette tilsier at de som også

mottar bostøtte, mottar sosialhjelp i relativt mange måneder per år. Boutgiftene for personer som mottok begge stønadene var i snitt kroner 9 987.

De siste fire radene i tabellen viser ulike mål på sosialhjelpsmottakeres inntektsnivå. Blant sosialhjelpsmottakerne som også mottar bostøtte, var gjennomsnittlig årsinntekt etter skatt på kroner 292 462 i 2023. Nivået var om lag 50 000 høyere enn for sosialhjelpsmottakerne som ikke mottok bostøtte. Videre viser vi vektet husholdningsinntekt for de to gruppene.⁴ Her ser vi imidlertid helt motsatt sammenheng, hvor den ekvivalente husholdningsinntekten for sosialhjelpsmottakere som mottok bostøtte var 262 107 versus 304 837 blant de som ikke mottok bostøtte. Det kan være flere grunner til dette, men basert på at denne gruppen også har kortere sosialhjelpsmottak (målt i måneder), tilsier at hjelpebehovet er mindre gjennom året, og at inntektsgrunnlaget derfor er sterkere.

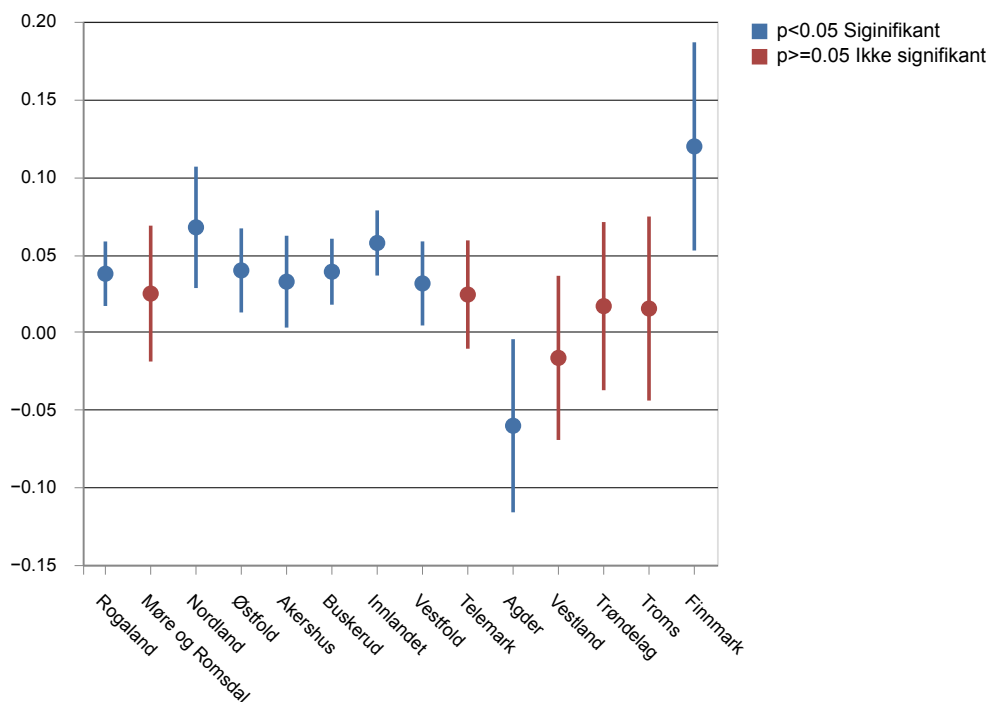
Tabell 7 Sosialhjelp og bostøtte, mottak av sosialhjelp, 2023

	Snitt	1 %	25 %	50 %	75 %	99%
Månedlig bostøtte for personer som også mottok sosialhjelp	3 327	150	2 280	3 306	4 354	7 207
Mottatt sosialhjelp for personer som også mottok bostøtte	82 707	791	19 275	54 626	125 127	384 786
Mottatt sosialhjelp for personer som ikke mottok bostøtte	42 284	525	8 000	21 645	53 228	285 198
Månedlig sosialhjelp for personer som også mottok bostøtte	11749	550	5 596	10 412	15 686	41 616
Månedlig sosialhjelp for personer som ikke mottok bostøtte	9 474	411	3 670	7 343	12 667	44 060
Boutgift for personer som også mottok bostøtte	9 987	4 250	7 700	9 500	12 000	19 500
Inntekt etter skatt for sosialhjelpsmottakere som også mottar bostøtte	292 462	44 668	216 801	276 345	359 586	653 084
Inntekt etter skatt for sosialhjelpsmottakere som ikke mottar bostøtte	246 184	6350	142 010	246 873	333 462	621 559
Vektet husholdningsinntekt etter skatt for personer som også mottar bostøtte	262 107	42 568	211 501	256 493	305 561	576 226
Vektet husholdningsinntekt etter skatt for sosialhjelpsmottakere som ikke mottar bostøtte	304 837	11 885	219 491	299 427	387 530	720 934

⁴ Vektingen tar utgangspunkt i at man måler samlet husholdningsinntekt etter skatt og dividerer på ekvivalent husholdningstørrelse. Her brukes den såkalte EU-skalaen mht. ekvivalent størrelse. Dette betyr at voksenperson 1 teller som 1, mens neste voksne telles som 0,5. Hvert barn telles som 0,3. En husholdning med to voksne og to barn telles dermed til å være 2,1 såkalte forbruksenheter (1+0,5+0,3+0,3).

I siste del av dette delkapittelet ser vi nærmere på fylkesvariasjon i mottak av sosialhjelp blant bostøttemottakere. Dette er analysert ved hjelp av en regresjonsmodell hvor mottak av sosialhjelp er avhengig variabel (dummyvariabel lik 1 for mottak), og utvalget som analyseres er begrenset til alle bostøttemottakere. Oslo er referansefylke i analysene. Her mottar 50 prosent av bostøttemottakere sosialhjelp. Resultatene fra analysen er presentert i figur 9.

I figuren er noen søyler angitt med blå farge. Dette angir at forskjellen mellom aktuelt fylke og Oslo er signifikant forskjellig, hvor gjennomsnittsforskjellen leses fra aktuelt kulepunkt på den vertikale aksene (andreaksen/y-aksen). Denne angir forskjellen i andel, der verdien 0,05 angir at forskjellen er 5 prosentpoeng. Dersom søylene er røde, er ikke andelen statistisk ulik andelen i Oslo (50 prosent). For de fleste av disse fylkene er andelen bostøttemottakere som mottar sosialhjelp rundt 3 til 6 prosentpoeng høyere enn i Oslo. I Finnmark er andelen derimot 12 prosentpoeng høyere, mens det i Agder er 6 prosentpoeng lavere. De røde fylkene er ikke signifikant forskjellig fra Oslo.

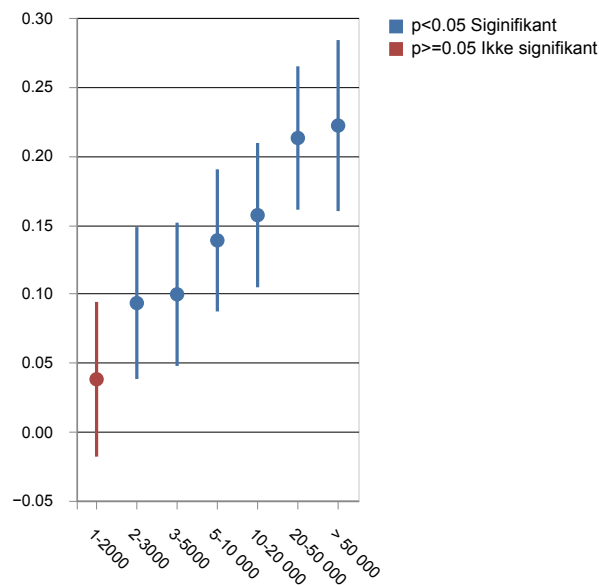
Figur 9 Fylkesvariasjon i samtidig mottak av bostøtte og sosialhjelp

Kjennetegn ved sosialhjelpsmottakere som ikke søker bostøtte

Til tross for at det i utgangspunktet er praksis i sosialtjenestene å stille vilkår om å søke bostøtte, er det mange sosialhjelpsmottakere som ikke søker bostøtte. Som vi ser i tabell 8, gjelder dette for om lag 42 prosent av sosialhjelpsmottakerne. Vi ser også at 16 prosent (11 281 individer) av de som har søkt bostøtte ikke får innvilget søknaden, noe som resulterer i at om lag halvparten av sosialhjelpsmottakerne er mottaker av begge ytelser. I påfølgende avsnitt ser vi følgelig nærmere på hva som kjennetegner individer som mottar sosialhjelp, men som ikke mottar bostøtte.

Tabell 8 Sosialhjelpsmottakere og søknad om bostøtte, 2023

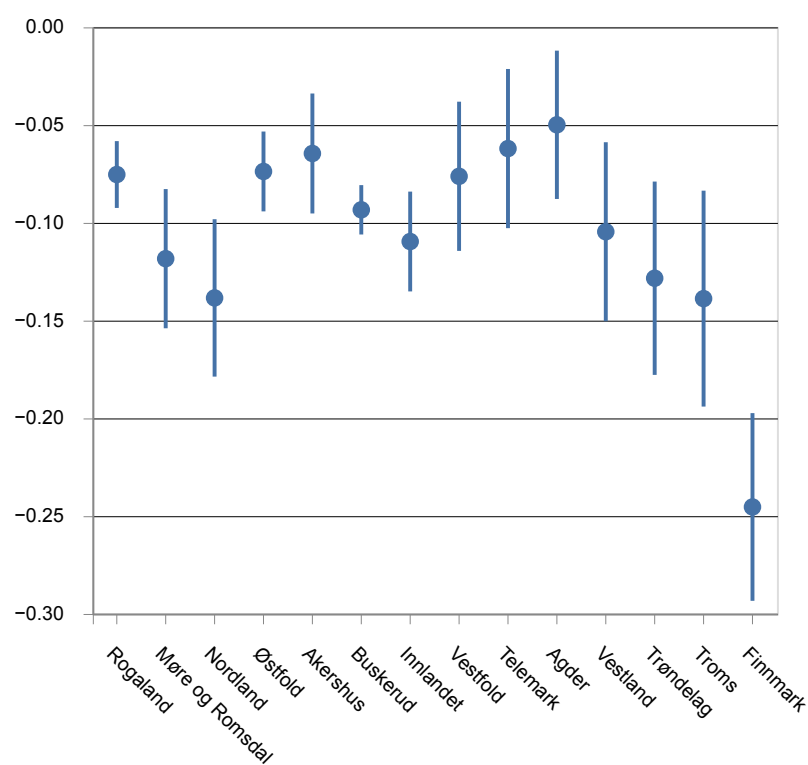
	Antall	Andel i prosent
Søkt bostøtte	83 154	58,1
Fått innvilget bostøtte	71 873	50,3
Ikke søkt bostøtte	59 850	41,9
Sosialhjelpsmottakere totalt	143 008	

Figur 10 Sosialhjelpsmottakere som har søkt bostøtte etter kommunens folketall

Notat: Kommuner under 1000 innbyggere er referansekategori

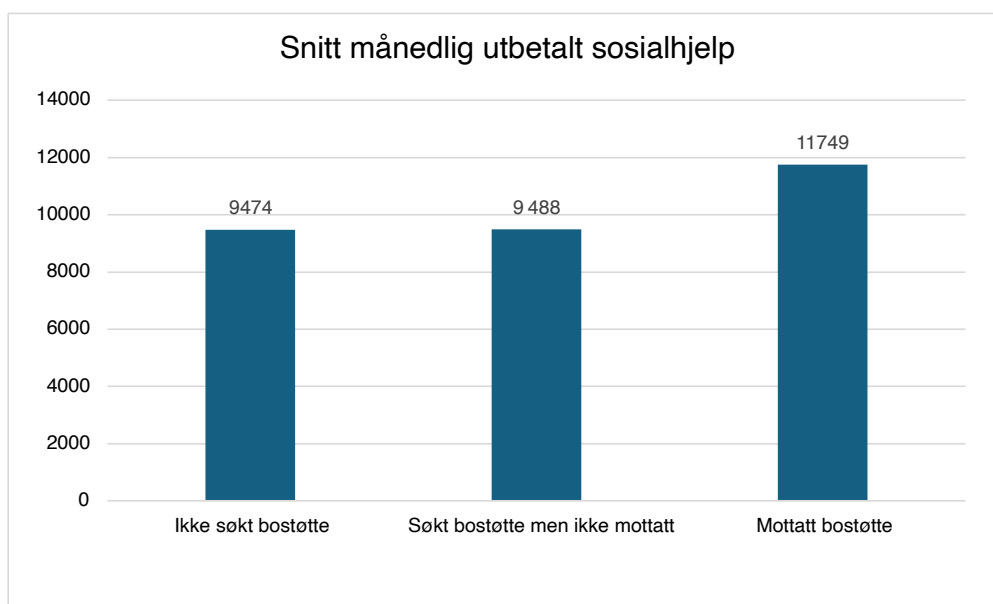
Figur 10 viser variasjoner i andelen sosialhjelpsmottakere som har søkt bostøtte på tvers kommunestørrelse. Her vil referansekategorien være kommuner med færre enn 1000 innbyggere slik at punktene angir hvor mye høyere eller lavere andel av sosialhjelpsmottakere som har søkt bostøtte innad de ulike størrelsesgruppene. Vi ser at estimatet for innbyggere i kommunegruppen 1-2000 innbyggere har en litt høyere andel (om lag 4 prosent), men at denne ikke er tilstrekkelig presist estimert til at vi kan se at den skiller seg statistisk sett fra andelen i de minste kommunene. Vi ser imidlertid en klar sammenheng her likevel da andelen generelt øker med folketallet i kommunen individene bor i. I størrelsesgruppene 2-5000 innbyggere er andelen som har søkt bostøtte om lag 10 prosentpoeng høyere enn i de minste kommunene, mens den er om lag 22 prosent høyere for de største innbyggerstørrelseskategoriene. Det kan være vanskelig å vite de eksakte mekanismene for hvorfor vi observerer denne forskjellen. En mulig årsak kan være at større kommuner i praksis følger tettere opp vilkårene for sosialhjelp, som blant annet innebærer at man skal ha søkt bostøtte. En annen årsak er at utgiftene, spesielt til å bo er høyere i større byer. Sist kan det også dreie seg om forskjeller mellom sosialhjelpsmottakere i rurale og sentrale strøk.

Figur 11 Sosialhjelpsmottakere som har søkt bostøtte fordelt på fylker

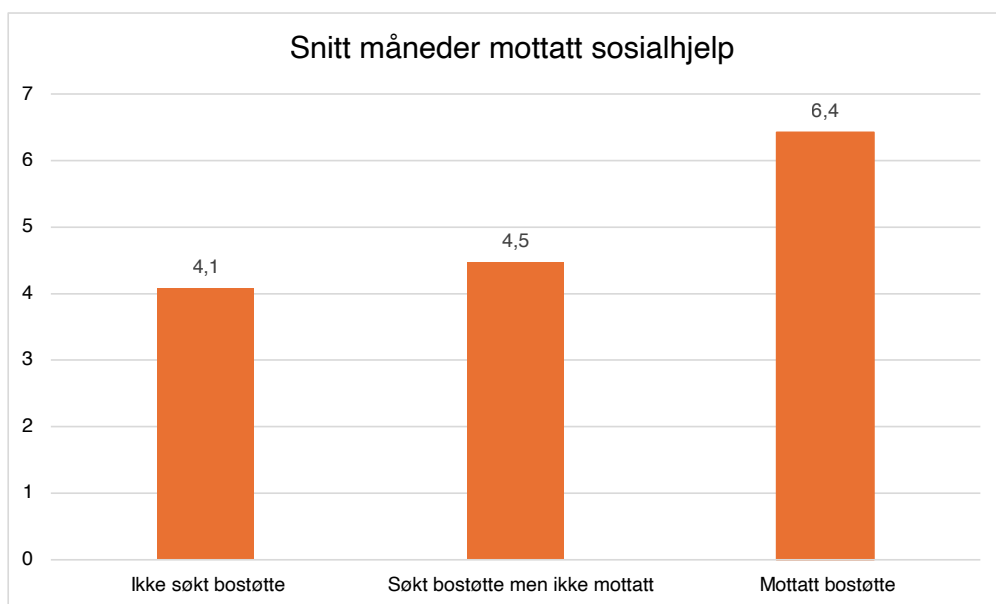
Tilsvarende sammenheng er også analysert i figur 11, men her vurderes variasjonen i andelen sosialhjelpsmottakere som søkt bostøtte på tvers av fylkene. Her er Oslo referansekategori. Som vi ser er andelen i alle andre fylker statistisk lavere enn i Oslo. Finnmark skiller seg klart ut med en andel sosialhjelpsmottakere som har søkt bostøtte som er nesten 25 prosentpoeng lavere enn tilfellet er i Oslo. Forskjellen fra Oslo tilsvarer mellom 5 og 15 prosentpoeng i øvrige fylker. Vi ser imidlertid en tendens til at andelen er lavest i fylkene lengst mot nord, da også Trøndelag, Nordland og Troms har en andel som er om lag 13-14 prosentpoeng lavere enn Oslo.

Figur 12 viser gjennomsnittlig utbetalt sosialhjelp fordelt på hvorvidt mottakerne av sosialhjelp henholdsvis *i)* ikke har søkt bostøtte, *ii)* har søkt, men ikke mottatt bostøtte og *iii)* mottatt bostøtte i løpet av året. Som man ser, er det en forskjell først og fremst blant de som mottar og ikke mottar bostøtte. Målt i kroner, var sosialhjelpsutbetalingen høyest (nesten 12 000) for de som mottok bostøtte, mens den var rett i underkant av 9 500 for de som ikke mottok bostøtte og blant de som hadde fått avslag på søknad om bostøtte.

Figur 12 Utbetalt sosialhjelp og søknad om bostøtte 2023

Forskjellen i mottatt ytelse kan skyldes flere årsaker. Én viktig årsak kan være mottaket av skattepliktige ytelser. De som mottar høyere nivåer av sosialhjelp vil normalt ha færre alternative inntektskilder. Det betyr at de også vil få lavere egenandelsberegning for bostøtte, og dermed høyere sannsynlighet for å få innvilget bostøtte. Her er det viktig å merke seg at sosialhjelp ikke inngår i beregning av egenandel for bostøtte. På den andre siden har personene fått innvilget sosialhjelp, som tilsier at inntektsnivået er svært lavt, og det kan dermed virke noe ulogisk at beregnet egenandel i bostøtte skal være for høy til at de kan motta bostøtte. Vi har også studert varigheten på mottak av sosialhjelp for de tre ulike tilstandene av bostøtte diskutert over (henholdsvis søkt, ikke innvilget eller mottatt). Dette er presentert i figur 13.

Figur 13 Antall måneder med sosialhjelp og søknad om bostøtte 2023

Her ser vi at forskjellene mellom sosialhjelp og bostøttemottak/-søknad følger samme mønster som vi så i figur 12. Mottakere av bostøtte har i snitt nesten 2 måneder flere måneder med mottak av sosialhjelp enn de som ikke har søkt om bostøtte og de som ikke har fått innvilget støtten.

Til slutt i dette delkapittelet har vi forsøkt å finne ut om forskjeller i mottak av bostøtte blant sosialhjelpsmottakerne samvarierer med individenes

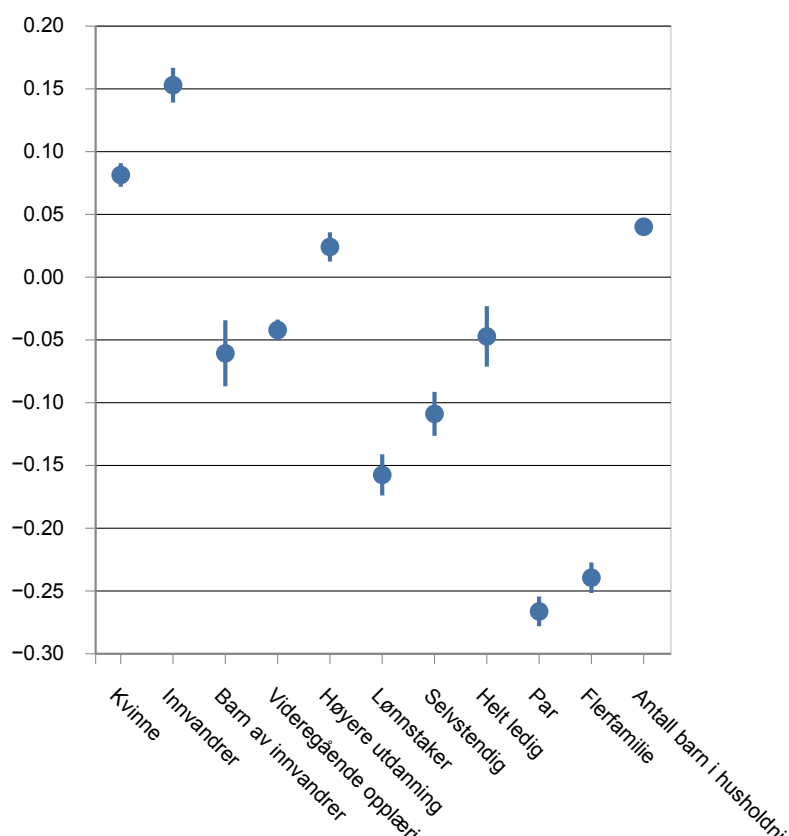
kjennetegn, slik som sosioøkonomisk bakgrunn, arbeidsmarkedstilknytning og husholdningskarakteristika, samt bostedsregion. Dette er analysert ved hjelp av regresjonsanalyser for året 2023, hvor mottak av bostøtte (verdi 1 for mottak, 0 ellers) er avhengig variabel og analyseutvalget er begrenset til sosialhjelpsmottakere. Resultatene fra analysen er visualisert i figur 14. I tillegg til individkjennetegnene som fremgår her, inkluderer modellen også dummyvariabler for 14 fylker (basert på individenes bosted) i tillegg til at Oslo da blir referansefylke for de øvrige. Estimatenes for fylker er ikke presentert i figuren. Punktestimatene (blå prikker) under 0 på y-aksen tilsier lavere sannsynlighet for samtidig mottak, mens punktestimat over 0 indikerer større sannsynlighet for å motta bostøtte sammen med sosialhjelp. Alle faktorene i modellen er signifikante på 95 prosent nivå. Vi bruker også klynge-korrigererte robuste standardfeil på kommune.

Det som kjennetegner en multipl regressjonsmodell er at sammenhengen som estimeres, i dette tilfellet andelen bostøttemottakere, er betinget på alle øvrige kjennetegn som inngår i modellen (alt annet likt). Dette skiller seg klart fra rene korrelasjonsvurderinger siden også de ulike kjennetegnene gjerne er overlappende/korrelerte.

Effekten av kvinne i modellen som presenteres i figuren forstås da som at andelen kvinner som mottar bostøtte er om lag 8 prosent høyere enn hva som er tilfellet for menn, alt annet likt. Vi ser også at førstegenerasjonsinnvandrere i langt større grad enn individer uten innvandringsbakgrunn mottar bostøtte. Forskjellen i andel er 15 prosentpoeng. Figuren viser imidlertid også at andelen barn av innvandrere (andregenerasjonsinnvandrere) har et relativt sett mindre omfang av bostøttemottak enn de uten innvandrerbakgrunn. Forskjellen er om lag 6-7 prosent og statistisk utsagnskraftig.

Videre ser vi at de med videregående opplæring som høyeste fullførte utdanning har en litt lavere andel med bostøttemottak enn de med ukjent eller kun grunnskoleutdanning (referansekategori), mens tilfellet er motsatt blant de med høyere utdanning. Det er også en sammenheng ved at de som er registrert med arbeidsmarkedstilknytning som enten lønnsinntakere eller selvstendige har en relativt lav andel med bostøttemottak sett opp mot de som er definert til å være utenfor arbeidsstyrken. Dette gjelder også de som er registret som helt ledige, men her kun i underkant av 5 prosentpoeng lavere enn blant individene utenfor arbeidsstyrken.

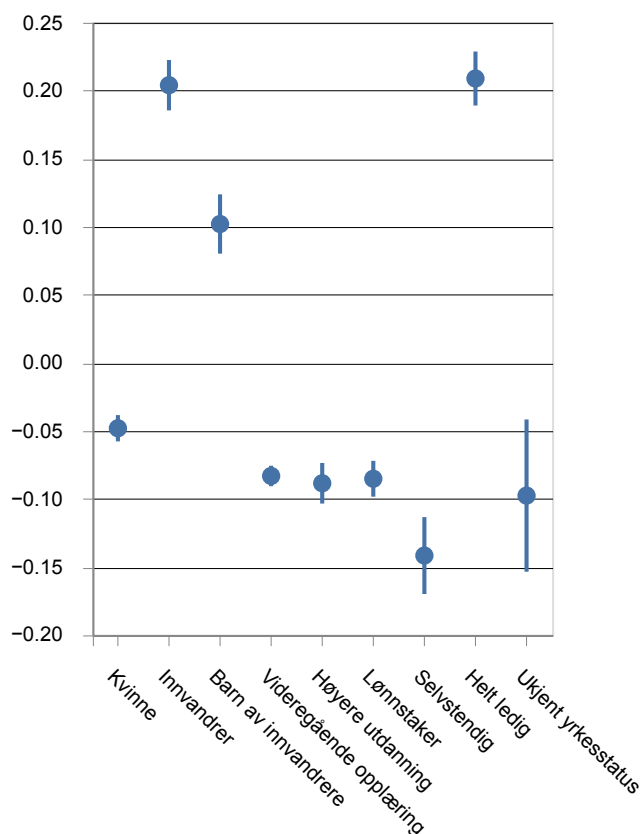
For husholdningskjennetegnene vi har inkludert er det slik at sosialhjelpsmottakere som er i et parforhold eller er medlem av en flerfamiliehusholdning (typisk kollektiv) har en lavere bostøttemottakere sammenlignet med enslige. For disse er andelen bostøttemottak hele 24–27 prosentpoeng lavere forekomst. Vi observerer også at antall barn i familien hos sosialhjelpsmottakere er positivt forbundet med mottak av bostøtte. Her har vi inkludert en lineær variabel som måler antall barn i husholdningen og finner at bostøtteandelen øker med 5 prosentpoeng for hvert barn.

Figur 14 Variasjon i bostøttemottak blant sosialhjelpsmottakere i 2023

Figur 15 viser sammenhengen mellom ulike bakgrunnsvariabler og mottak av sosialhjelp blant bostøttemottakere, og er på en måte en litt motsatt analyse av den vist i figur 14. Der var utvalget sosialhjelpsmottakere og avhengig variabel var mottak av bostøtte.

Analysen viser at de fleste variabler har signifikante utslag. Kvinner er, som også vist i tabell 2, hyppigere mottakere av bostøtte, men mottar i mindre grad sosialhjelp sammen med bostøtten, sammenliknet med menn. Bostøttemottakere med innvandrerbakgrunn mottar oftere sosialhjelp. Dette gjelder både innvandrere og barn av innvandrere. Dette skiller seg litt fra analysen av bostøttemottak blant sosialhjelpsmottakere, hvor vi fant at andel sosialhjelpsmottakere som er barn av innvandrere hadde en relativt lav andel mottak av bostøtte. Det er også en betydelig forskjell blant de som er helt ledige versus de utenfor arbeidsstyrken. Blant sosialhjelpsmottakere var det en lavere andel med bostøttemottak blant de som var registrert som helt ledige. Her finner vi at blant de som mottar bostøtte, så er andelen som også mottar sosialhjelp langt høyere blant helt ledige sammenliknet med de utenfor arbeidsstyrken.

Figur 15 Mottak av bostøtte og sosialhjelp med ulike bakgrunnsvariabler

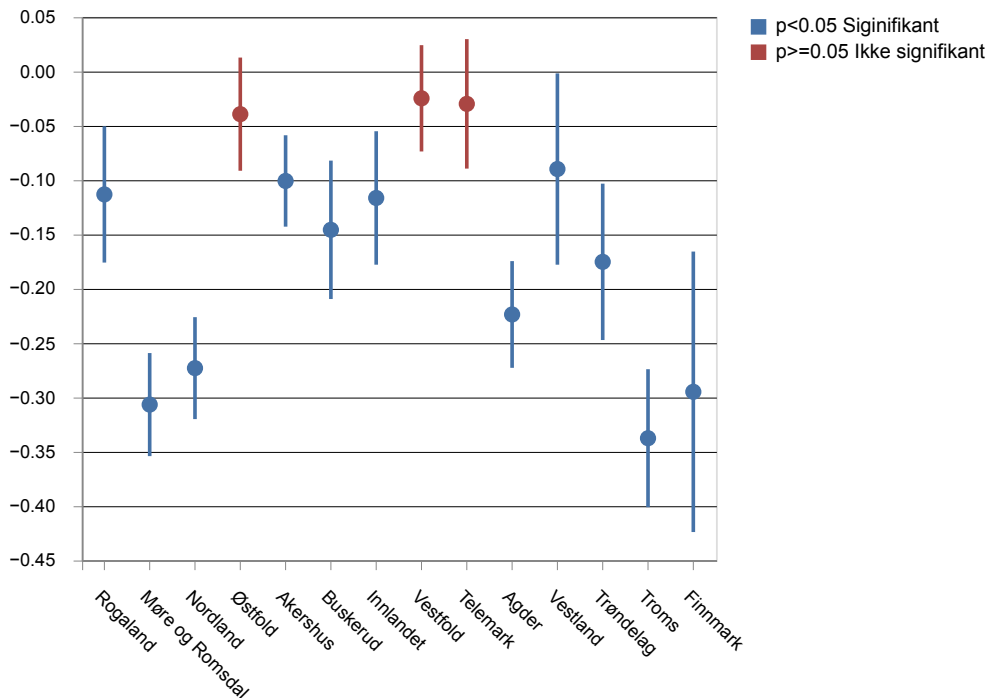
Langtidsmottak av bostøtte og sosialhjelp

Formålet med sosialhjelp er at dette skal være midlertidige ytelser til personer som ikke har økonomisk evne til å dekke boutgifter og utgifter til livsopphold selv. Bostøtte er på sin side ment for å sikre husstander med lave inntekter og høye boutgifter en stabil bosituasjon så lenge behovet er til stede, og er ikke preget av et eksplisitt formål om midlertidighet, eller ønske om å iverksette tiltak for å få mottakere av ytelsen. Til tross for dette er husholdningers behov for de to ytelsene ofte sammenfallende. Derfor ønsker vi å se nærmere på langtidsmottak av de to ytelsene som en interessant dimensjon. For er det slik at man ser variasjon i hvor mange år et individ mottar begge tjenester på tvers av fylke og/eller individkjennetegn? Dette har vi sett nærmere på i dette delkapittelet.

For å adressere dimensjonen langtidsmottak av begge tjenester, har vi laget en variabel som angir hvor mange år man har mottatt både bostøtte og sosialhjelp over perioden 2020-2023. Her vil analyseutvalget være begrenset til de individer som har mottatt begge ytelser i minst ett år, slik at avhengig variabel kan ta verdiene 1, 2, 3 og 4, der verdien 4 angir at man har mottatt både bostøtte og sosialhjelp i hvert av årene 2020-2023.⁵ Som tidligere, har vi analysert dette med regresjonsanalyser hvor individkjennetegn og fylkesdummy-variabler er inkludert som uavhengige variabler. Alle uavhengige variabler tar verdiene som gjelder for hvert individ i rapporteringsåret 2023.

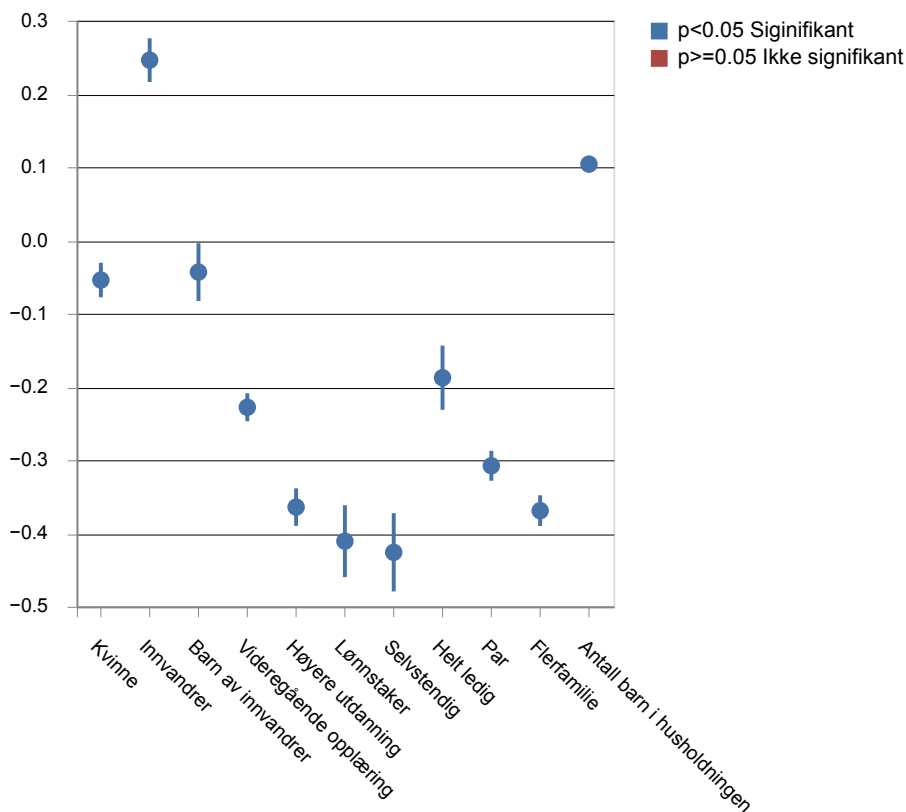
Vi tar først for oss fylkesvariasjonen i langtidsmottak, slik vi har definert det her. Dette er vist i figur 16. Her er igjen Oslo referansekategori for de øvrige fylkene, og estimatene er betinget på individkjennetegnene vi senere viser i figur 17. Som figuren viser, er estimatet i alle fylker mindre enn 0. Dette vil si at individene med både mottak av bostøtte og sosialhjelp har mottatt dette over kortere tid enn hva tilfellet er i Oslo. Vi ser imidlertid at estimatet for Østfold, Vestfold og Telemark ikke skiller seg fra Oslo statistisk sett. Dersom vi tar Møre og Romsdal som et eksempel, ser vi at estimatet for dette fylket er cirka -0,3. Det tilsier at blant individene som har mottatt begge ytelser innad et år i fireårsperioden 2020-2023 har i snitt mottatt begge ytelser i 0,3 år mindre enn hva som er tilfellet i Oslo. 0,3 år tilsvarer om lag 3 måneder og 18 dager når vi måler slik vi har gjort her. Blant fylkene Rogaland, Akershus, Buskerud, Innlandet og Vestland er estimatet i størrelsesorden -0,1 til -0,15, mens det er noe større i absolutt verdi i de andre fylkene.

⁵ Antall individer med verdi 1, 2, 3 og 4 er henholdsvis 48 630, 31 753, 17 489 og 18 755. Gjennomsnittsverdien er 2,05. Dette vil si at individene i analysen i gjennomsnitt mottok begge ytelser i to av de fire årene.

Figur 16 Fylkesvariasjoner i «langtidsmottak» av både bostøtte og sosialhjelp

Figur 17 viser tilsvarende estimer for individkjennetegnene vi har inkludert i analysen. Her ser vi at kvinner i snitt har litt lavere varighet med hensyn til antall år de har mottatt begge ytelser over den studerte fireårsperioden (0,05 år eller om lag 18 dager), mens tilfellet er motsatt for førstegenerasjonsinnvandrere. Disse er i snitt mottaker av begge tjenester i 0,25 år mer enn individene som ikke har noen innvandringsbakgrunn. Som vi så tidligere, skiller ytelsesmottak seg blant barn av innvandrere tydelig fra førstegenerasjonsinnvandrerne, hvor vi også her ser at de har litt lavere varighet for mottak av begge ytelser over perioden.

Figur 17 Forskjeller i individkjenne tegn blant «langtidsmottak» av både bostøtte og sosialhjelp

Det er også en tydelig forskjell i langtidsmottak på tvers av de ulike utdanningsgruppene. Estimater for de med videregående opplærering er om lag -0,22, mens det er cirka -0,37 for individer med høyere utdanning. Sammenligningsgruppen for disse er individer med enten uoppgitt utdanningsnivå eller grunnskole som høyeste fullførte utdanning. Som tidligere, er forskjellen betinget på alle andre variabler i modellen (fylke, kjønn, innvandringsstatus, arbeidsmarkedsstatus og husholdningskjenne tegn). Vi ser tilsvarende mønster for de ulike tilstandene av arbeidsmarkedsstilknnytning. Her er individer registrert utenfor arbeidsstyrken i 2023 referansekategori. De som var registrert som lønnstaker og selvstendig næringsdrivende mottok i snitt begge ytelser om lag 0,4 år mindre enn de utenfor arbeidsstyrken, mens estimatet blant helt ledige ikke skiller seg like mye fra referansegruppen (cirka -0,18). For husholdningskjenne tegnene er det slik at par eller

individer som er medlem av en flerhusholdning i snitt har mindre langtidsmottak av begge tjenester. Derimot ser vi at antall barn i husholdningen, alt annet likt, er forbundet med økt omfang av langtidsmottak (estimat på 0,1 år per barn).

8.2. Bostøtte og skattepliktige ytelser: uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og dagpenger

Så langt har vi gjort en rekke vurderinger av samspillet mellom ytelsene bostøtte og sosialhjelp. I dette delkapittelet ser vi nærmere på samspillet bostøtten har med et utvalg andre ytelser. Her har vi begrenset oss til å vurdere ytelsene uføretrygd, arbeidsavklaringspenger (AAP) og dagpenger.

Uføretrygd skal sikre individer inntekt når deres inntektsevne er varig redusert på grunn av sykdom eller skade. Formålet med arbeidsavklaringspenger følger av det samme formålet, med den forskjell at inntektsevnen først og fremst anses å være midlertidig redusert. Dagpenger skiller seg fra de to førstnevnte ytelsene, ved at dette er en ytelse man kan ha krav på når man er arbeidsledig eller permittert, men uten at det nødvendigvis foreligger helsemessige årsaker til dette. Felles for alle de tre ytelsene, er at de er skattepliktige, og at de inngår i egenandelsberegningen av bostøtten.

Tabell 9 viser kjennetegn ved mottakere av bostøtte som også mottar de tre ulike ytelsene. Tall for samtlige bostøttemottakere er inkludert som et referansepunkt. Uføretrygd og AAP er de to største enkeltgruppene. Vi ser blant annet at det er en relativt større andel mottakere av arbeidsavklaringspenger som også mottar bostøtte sammenlignet med andelen som mottar uføretrygd. Dette henger trolig sammen med at minstesats for denne ytelsen er betydelig lavere enn uføretrygd, noe vi nevnte i de innledende kapitlene. Disse forskjellene reflekteres også i bostøttebeløpene, hvor dagpengemottakere, som i snitt mottar lavere nivå av skattepliktige ytelser også har høyere bostøtte.

Uføretrygdde har i gjennomsnitt flere måneder med bostøtte i løpet av året. Dette henger gjerne sammen med at det er en mer langvarig ytelse, mens AAP og dagpenger i større grad preges av personer som har tilknytning til arbeidslivet og gjerne mer variabel inntekt gjennom året. Når vi fokuserer på husholdningsinntekt etter skatt, er det til gjengjeld relativt likere økonomisk situasjon på tvers av mottakere, men vi ser at sosialhjelpsmottakerne i tabell 6 har lavere husholdningsinntekt.

Tabell 9 Bostøtte og skattepliktige ytelser

2023	Uføretrygd	AAP	Dag-penger	Alle bostøtte-mottakere
Bostøttemottakere som mottar ytelse:	31 940 (23,7%)	33 450 (24,8%)	12 977 (9,6%)	134 663 (100 %)
Mottakere av ytelse som har bostøtte	8,9%	17,8%	9,3 %	
Månedlig bostøtte (snitt)	1592	2665	3095	2877
Årlig bostøtte (snitt)	15 608	22 002	21 202	23 701
Månedlig boutgifter (snitt)	9702	9356	10 145	9890
Antall søknader om bostøtte (snitt)	10,52	9,86	8,78	9,52
Antall innvilgede søknader om bostøtte (snitt)	9,53	7,86	6,33	8,05
Årlig beløp av ytelse (snitt)	281 079	195 199	72 965	208 641
Årlig skattepliktige overføringer (snitt)	301 736	237 125	129 354	90 057
Årlig skattefrie overføringer	35 664	64 822	81 732	
Gjennomsnittlig vektet husholdningsinntekt etter skatt for personer som også mottar bostøtte	290 679	286 641	291329	265 535
Samlet inntekt etter skatt	295 500	291 596	313 080	286 592
Samlet inntekt etter skatt for personer som ikke mottok bostøtte	333 675	355 064	364 881	

Radene i tabellen viser, med unntak av der det er spesifisert, personer som både mottok bostøtte og en av de ulike ytelsene listet i 2023. Inneholder kun aldersgruppen 18 til og med 66. Samlet inntekt er personlig inntekt. Husholdningsinntekt er vektet etter EUs ekvivalentskala.

Det er ellers viktig å merke at en del uføretrygdde bostøttemottakere har overgangsordning. Dette tilsvarer 9 900 mottakere, hvorav nesten alle har overgangsordning etter uførereformen i 2015. Denne overgangsordningen ble innført etter at reformen medførte økning i bruttoinntekt for uføre, men ikke nødvendigvis i disponibel inntekt. For å ta hensyn til dette, inneholder overgangsordningen et trekk i inntekt før bostøtten beregnes for personer som hadde uføretrygd før reformen. Gjennomsnittlig månedlig bostøtte for uføre på overgangsordningen var i 2023 kr 1 614. Den lave differansen i bostøtte forklares trolig av at personer på overgangsordning hadde høyere gjennomsnittlig uføretrygd (kr 344 625 i 2023) enn uføre bostøttemottakere utenfor ordningen.

8.3. Boforhold og kommunal bostøtte

I dette delkapittelet tar vi for oss ytelsesmottakernes boforhold slik de er kategorisert i offisielle registerdata. Funnene er presentert i tabell 10.

Den første raden gjengir hvor mange husstandsmedlemmer som er oppført på siste bostøttesøknad. Her ser vi at det er bostøttemottakere som også har mottatt henholdsvis sosialhjelp og dagpenger som har de største husholdningene med et snitt på 2. Individene som også mottar uføretrygd har nokså gjennomgående færre husstandsmedlemmer. Blant disse er det i snitt 1,39 medlemmer, mens størrelsen blant bostøttemottakere som også mottar arbeidsavklaringspenger i snitt er 1,62 personer.

Tabell 10 Boforhold og trekk ved husholdningen for mottakere av bostøtte og andre ytelser

	Uføretrygd	AAP	Dag- penger	Sosialhjelp
Antall husstandsmedlemmer som er registrert på siste bostøtte-søknad i gjeldende år	1,39	1,62	1,98	2,04
Andel bostøttemottakere som eier sin egen bolig	35 %	32 %	35 %	24 %
Bostøttemottakere som bor i kommunalt eid bolig	23,8 %	12,0 %	6,7 %	18,2 %
Gjennomsnittlig primærrom i bolig (kvm)	72,6	82,6	83,3	81,6
Andelen trangboddhet (under 25 kvm per person)	7 %	13,6 %	19,7 %	20,7 %
Gjennomsnittlig boutgifter for bostøttemottakere som eier egen bolig	9560	9471	10307	9774
Gjennomsnittlig boutgifter for bostøttemottakere som leier bolig	9775	9303	10068	10047

Når det gjelder det å eie egen bolig, er det de som også mottar sosialhjelp som skiller seg fra mottakerne av de tre øvrige ytelsene. Blant disse er det 24 prosent som eier sin egen bolig, mens andelen er mellom 32 og 35 prosent for de som mottar de tre øvrige ytelsene. Vi observerer at det er en størst andel av de med bostøtte og uføretrygd som bor i en kommunalt eid bolig (23,8 prosent), mens dette er relativt sjeldent blant de som mottar bostøtte og dagpenger (6,7 prosent).

Vi ser også at boligstørrelsen målt i antall kvadratmeter primærrom er lavest blant bostøttemottakere som også mottar uføretrygd. I snitt er gjennomsnittlig

boligstørrelse blant disse rett i underkant av 73 kvadratmeter. I motsatt fall er gjennomsnittet rundt 82-83 kvadratmeter for bostøttemottakere som mottar en av de andre tre ytelsene.

For øvrig kan vi nevne at gjennomsnittlig primærrom for personer i alderen 18-66 i Norge er 119,5 kvadratmeter og andelen trangboddhet 9,5 prosent. Med hensyn til trangboddhet, varierer dette nokså mye mellom individene. Andelen som bor såkalt trangbodd er lav blant bostøttemottakere som også mottar uføretrygd. Dette følger litt naturlig av at de i snitt også har de minste husholdningene målt i antall medlemmer. Blant disse er det definert at kun 7 prosent må karakteriseres til å bo trangbodd. Trangboddhet er imidlertid mer utbredt blant bostøttemottakere som også mottar henholdsvis dagpenger og sosialhjelp hvor det i begge tilfeller beregnes å være en andel trangboddhet på om lag 20 prosent.

Offisielle registre har dessverre ikke direkte informasjon om individer mottar kommunal bostøtte eller kommunal husleiestøtte. Statistisk sentralbyrå (SSK) publiserer imidlertid en oversikt over antall husstander som mottar kommunal bostøtte i ulike kommuner. Vi bruker denne informasjonen som en indikasjon på om kommunen tilbyr kommunal bostøtte. Tabell 11 viser antall bostøttemottakere som bor i en kommune med kommunal bostøtte. Her ser vi at omfanget har tiltatt nokså mye over tid, hvor det i 2020 gjaldt nesten 46 000 personer mens det i 2024 har vokst til vel 61 000 personer. Dersom man måler dette som andel av alle bostøttemottakere ser vi at dette har variert litt over tid, men utgjør i 2024 om lag 45 prosent av alle bostøttemottakere. Som vi diskuterer tidligere i rapporten, virker den kommunale bostøtten (trolig uten unntak) å kun gjelde for de som bor i kommunal bolig i aktuelle kommuner, samt at den kun gis som et fratrekk/rabatt på husleien.

Tabell 11 Bostøttemottakere som bor i en kommune med kommunal bostøtte

	2020	2021	2022	2023	2024
Antall bostøttemottakere bosatt i kommuner med kommunal bostøtte (andel %)	45 931 (42 %)	46 673 (43 %)	49 392 (39 %)	54 820 (39 %)	61 367 (45 %)

Kilde: SSBs statistikkbank/KOSTRA, microdata.no og egne beregninger.

Tabell 12 presenterer kjennetegn ved kommuner som har kommunal bostøtte. Som vi ser, er dette utbredt i de større kommunene/byene, hvor snittfolketallet i aktuelle kommuner er holdt oppe av Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og de

andre bykommunene. Som vi har sett tidligere, er bostøtteytelsen også litt høyere i disse kommunene sammenlignet med øvrige (mindre) kommuner. I 2023 var gjennomsnittlig statlig bostøtte på kroner 3 146 i kommunene med kommunal bostøtte, mens den var kroner 2 673 i kommuner uten bostøtte. Dette gjenspeiler også forskjellene i boutgift, som vi ser i den siste raden.

Tabell 12 Kjennetegn ved kommuner med kommunal bostøtte

	Kommunal bostøtte	Ikke kommunal bostøtte
Folketall (snitt)	260 277	43 550
Gjennomsnittlig bostøtte	3146	2673
Gjennomsnittlig boutgift	10807	9244

Notat. Gjennomsnittlig bostøtte og boutgift er basert personer som mottok bostøtte, i månedene de mottok.

8.4. Bostøttemottak blant hjelpestønadmottakere

Blant uføretrygdde er det som nevnt en gruppe som har særskilte krav til boligen. Dette er personer med funksjonsnedsettelse som stiller krav til boligens utforming, og som mottar pleie- og omsorgs-tjenester i hjemmet.

Bostøtten er på noen områder tilpasset personer med funksjonsnedsettelse. Et eksempel er høyere boutgiftstaket for husstander der noen har funksjonsnedsettelse og har behov for spesialtilpasset bolig (Ekspertgruppen for gjennomgang av bostøtten, 2022, s. 20). Det er kommunen som har ansvar for å registrere boliger som er spesialtilpasset. I rapporten til Ekspertgruppen (2022) opplyses det at i 2021 var 214 kommuner som hadde registret én eller ingen spesialtilpassede boliger.

Vi har ikke oversikt over bostøttemottakere som har nedsatt funksjonsevne eller bor i spesialtilpasset bolig. Vi bruker derfor hjelpestønad som en indikasjon på pleiebehov, til tross for at dette ikke automatisk medfører behov for spesialtilpasset bolig. Hjelpestønad er en økonomisk støtte for personer som trenger langvarig, privat pleie og tilsyn. De fleste som får hjelpestønad har derfor en type funksjonsnedsettelse, mens langt fra alle med funksjonshemming vil mottar hjelpestønad. Vi vil vise noen trekk ved mottakere av hjelpestønad, mottak av bostøtte, boforhold og inntektssituasjon. Hjelpestønad er en skattefri overføring, og inngår derfor ikke i egenandelsberegningen i bostøtte.

Tabell 13 viser antall mottakere av hjelpestønad i alderen 18-66 for inntektsåret 2023. Av disse er det 6,5 prosent som mottar bostøtte, 68 prosent som har uføretrygd og 11 prosent som bor i kommunalt eid bolig. Dette er en betydelig lavere andel enn for uføretrygdene generelt. Når man ser nærmere på aleneboende hjelpestønad-mottakere, er andelen som mottar bostøtte og bor i kommunalt eid bolig betraktelig høyere, og høyere enn for uføretrygdene generelt.

Tabell 13 Bostøtte og boforhold blant mottakere av hjelpestønad

	Antall	Andel
Mottakere av hjelpestønad	25 577	
Mottar også bostøtte	1 657	6,5 %
Har uføretrygd	17 432	68 %
Bor i kommunalt eid bolig	2 787	11 %
Er aleneboende	8 597	34 %
Aleneboende som mottar bostøtte	1101	13 %
Aleneboende som har uføretrygd	6 841	80 %
Aleneboende som bor i kommunalt eid bolig	2 207	26 %

Note: År: 2023, Alder: 18-66

Tabell 14 sammenlikner mottakere av hjelpestønad som også mottar bostøtte, med øvrige mottakere av bostøtte (de som ikke har hjelpestønad). Det er omtrent 30 prosent forskjell i gjennomsnittlig månedlig bostøtte (i månedene med bostøtte), til tross for at forskjellen i inntekt mellom gruppene ikke er like stor. Forskjellen i gjennomsnittlige boutgifter ser heller ikke ut til å reflektere forskjellene i bostøtte.

Tabell 14 Forskjeller i bostøtte mellom hjelpestønad og øvrige bostøttemottakere

	Har hjelpestønad	Øvrige bostøttemottakere
Gjennomsnittlig årlig bostøtte	17 994	23 773
Gjennomsnittlig månedlig bostøtte	1 906	2 889
Gjennomsnittlig boutgift	9 411	9 896
Vektet husholdningsinntekt	304 415	265 044

I tabell 14 analyserer vi gjennomsnittlig utbetalt bostøtte i måneder man mottok bostøtte, for uføretrygdene, med og uten hjelpestønad. Resultatene viser først, som vi har vist tidligere at uføretrygdene i gjennomsnitt mottar mindre bostøtte enn andre bostøttemottakere. Dette henger som kjent sammen med at uføretrygd i hovedsak

er høyere enn nivået for de ytelsene som andre bostøttemottakere har. Videre viser det at mottakere av hjelpestønad som ikke har uføretrygd, i gjennomsnitt mottar noe mer bostøtte enn mottakere av hjelpestønad som har uføretrygd.

Tabell 15 Regresjon av bostøtte for hjelpestønadmottakere

	Gjennomsnittlig bostøtte (i måneder med bostøtte)
Uføretrygd	-1673***
Hjelpestønad mottak	176**
Uføretrygd * hjelpestønad	-162***
Observasjoner	95 129
R2	0,52

Signifikans er angitt ved *, **, *** for henholdsvis $p < 0,05$, $p < 0,01$, $p < 0,001$
 Modellen bruker klyngekorrigerte robuste standardfeil for kommune
 Kontrollvariabler inkluderer: parstatus, eierform bolig (kommunal etc.), kjønn, antall barn, husholdningsinntekt (minus bostøtte), arbeidsmarkedsstatus, innvandringskategori, utdanningsnivå og gjennomsnittlige boutgifter.

Til sist, og det viktigste resultatet i denne sammenheng, ser vi at uføre med hjelpestønad, i snitt mottar mindre bostøtte enn uføre uten hjelpestønad, til tross for at vi kontrollerer for faktorer som påvirker bostøttenivået, som husholdningens sammensetning, inntekt og boutgifter. Flere utredninger har sett på bosituasjonen til personer med funksjonsnedsettelse, se for eksempel Tøssebro og Wendelborg (2021). Det er likevel uklart hva som medfører denne forskjellen innad i gruppen av uføre. Det anbefales derfor å se nærmere på hvordan bostøtten slår ulikt ut for denne gruppen, med søkelys på variasjoner i helseutfordringer, boforhold, inntektsgrunnlag og forhold i kommunene.

8.5. Bostøttemottak blant alderspensjonister

I de andre analysene i denne rapporten begrenser vi oss til personer i alderen 18 til 66. Alderspensjonister utgjør derimot en mer unik gruppe bostøttemottakere som vi adresserer spesifikt i dette kapittelet. I 2023 var det omtrent 1 million personer over 62 år som mottok alderspensjon fra folketrygden i Norge. Som vi kan se i tabell 16, var det totalt 17 082 alderspensjonister som mottok bostøtte var i 2023. Det er en økning på økning på 3 500 personer fra 2020.

Tabell 16 Kjennetegn ved bostøttemottakere som mottar alderspensjon fra folketrygden

Bostøttemottakere som mottar alderspensjon fra folketrygden 2023	
Antall	17 028
Andel kvinner	72 %
Bostøtte (snitt)	1 833
Boutgift (snitt)	8 659
Antall måneder med bostøtte (snitt)	9
Antall som søkte bostøtte	19 947
Andel som eier egen bolig	38 %
Andel som bor i kommunalt eid bolig	23 %
Andel aleneboende	87 %
Gjennomsnittlig pensjon*	234 843
Vektet husholdningsinntekt	278 485
Andel med formue over fribeløp som fikk innvilget bostøtte**	5 %
<i>Sosialhjelp</i>	
Mottok sosialhjelp	4 087
Mottok både bostøtte og sosialhjelp	2 110
Sosialhjelp snitt	32 368
Sosialhjelp snitt (som også mottar bostøtte)	39 433
<i>Fikk ikke innvilget bostøtte</i>	
Søkte, men fikk ikke innvilget bostøtte	2 919
Vektet husholdningsinntekt for dem som ikke innvilget bostøtte	320 812
Andel med formue over fribeløp som ikke fikk innvilget bostøtte	30 %

*Pensjon inkluderer her både utbetalt pensjon fra folketrygden og ytelsespensjon

** Basert på skattepliktig nettoformue. Bunnfradraget i formuesberegningen var i 2023 kroner 310 208 for husstander i leide boliger. For andre husstander er fribeløpet ligningsverdien av egen bolig inntil kr 651 436 (Forskrift om bostøtte, 2013, s. §6).

Tabell 16 viser videre en del kjennetegn ved bostøttemottakere som har alderspensjon fra folketrygden. Vi ser først at 72 % av dem er kvinner. Gjennomsnittlig mottatt bostøtte for dem som mottar støtten var kroner 1 833 i 2023. Dette er lavere enn snittet for alle mottakere, men høyere enn for uføretrygdede. Antall måneder med bostøtte er i snitt 9 måneder, men vi observerer også at over halvparten mottar bostøtte hele året (ikke rapportert i tabellen). Dette gjenspeiles trolig av at pensjonen stabil, og at behovet for bostøtte trolig vil være vedvarende.

Vi se også at andelen som eier egen bolig er høyere enn for andre mottakere av ytelser, men ikke betydelig. Andelen som bor i kommunalt eid bolig, er på nivå med uføretrygdede. Alderspensjonister som mottar bostøtte, er imidlertid sterkt dominert av aleneboende. Vi ser også at gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt er på nivå med andre bostøttemottakere.

Antallet som mottar sosialhjelp blant alderspensjonister, er langt lavere enn antallet som mottar bostøtte. Det er også få som mottar både sosialhjelp og bostøtte i tillegg til alderspensjon, hvor dette typisk er begrenset til personer under 66 år. Som vi viser i tabell 17, er samtidig de fleste alderspensjonister som mottar bostøtte over 66 år. Til slutt viser vi i tabell 16 at de fleste alderspensjonister som søkte bostøtte fikk innvilget dette, hvor det i 2023 var om lag 15 prosent av søkerne som ikke fikk innvilget bostøtte.

Tabell 17 Aldersfordeling bostøttemottakere som mottar alderspensjon fra folketrygden

Gjennomsnitt	Standardavvik	1%	25%	50%	75%	99%
76,2	7,6	66	70	74	81	97

En typisk bekymring er at mange alderspensjonister, gjerne minstepensjonister som eier egen bolig, vil ha en formuessituasjon knyttet til boligen. Dette vil inngå som inntekt i beregning av bostøttens egenandel. På den andre siden medfører nettoformue knyttet til bolig som regel noe lavere boutgifter. Økte boligpriser, særlig i sentrale strøk kan likevel medføre at mange har ligningsverdi på bolig som er svært høy, til tross for at inntekten er lav i forhold til boutgiftene. Som vist i tabell 16, var det 30 prosent av de som søkte, men ikke fikk innvilget bostøtte som hadde formue over bunnfradraget for bostøtte. Blant de som fikk innvilget bostøtte, var andelen 5 prosent.

I tabell 18 gjør vi en regresjonsanalyse som ser på betydningen av inntekt og formue over fribeløp på innvilgelse av bostøtte. Modellen viser at blant personer som søkte bostøtte, hadde personer med formue over fribeløp 36 prosentpoeng lavere sannsynlighet for innvilgelse av bostøtte. Samtidig ser vi at økt inntekt reduserer sannsynligheten for innvilgelse. En økning i inntekten på kroner 100 000 i året forstås her som at sannsynligheten for å motta bostøtte reduseres med 7 prosentpoeng. Dette indikerer at forskjeller i inntekt mellom de som søker ikke er det som driver forskjeller i innvilgelse i like stor grad som det å være over formuesgrensen.

Tabell 18 Regresjonsanalyse av alderspensjonister som søkte bostøtte i 2023

	Fikk innvilget bostøtte 2023	
	Søkte bostøtte	Alle alderspensjonister
Formue over fribeløp	-0,36***	-0,03***
Vektet husholdningsinntekt	-0,0007***	-0,000007***
Eier bolig	-0,06***	-0,07***
Observasjoner	19 725	976 195
R2	0,17	0,09

Signifikans er angitt ved *, **, *** for henholdsvis $p < 0,05$, $p < 0,01$, $p < 0,001$
Modellen bruker klyngekorrigerte robuste standardfeil for kommune
Inntekt er målt i pr 1000 kr. Modellen inkluderer kontrollvariabler for kjønn, innvandringsstatus, par, flerfamilie
utdanningsnivå, alder, pensjonsgrad og fylke.

8.6. Utgiftsbehov

I dette delkapittelet presenterer vi regresjonsanalyser med mottatt ytelse målt i kroner som avhengig variabel. De individene som ikke har mottatt noen ytelse inngår likefullt i analysen og da med verdien 0 på avhengig variabel. Formålet med analysene er å se ytelsesutbetalingene i sammenheng og vurdere hvilke kjennetegn som bidrar til å forklare variasjoner i ytelsesmottak og hvorvidt det er forskjell i hvordan individkjennetegnene forklarer ytelser på tvers av henholdsvis bostøtte, sosialhjelp, uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og dagpenger.

Resultatene er presentert i tabell 19. Vi har startet med en litt egen analyse for bostøtten i den første kolonnen. I tillegg til et utvalg individkjennetegn, som alle inkluderes i de øvrige analysene, også inkluderer dummyvariabler for om de mottar en av de andre ytelsene som nevnes. Alt annet likt, så er det slik at uføremottak og dagpengemottak er negativt forbundet med utbetalt bostøtte. Motsatt, så er sammenhengen positiv mellom utbetalt bostøtte og hvorvidt individet er mottaker av sosialhjelp og arbeidsavklaringspenger. Vi ser en svært tydelig korrelasjon mellom bostøtteutbetalinger og hvorvidt individet også mottar sosialhjelp, noe som ikke er overraskende basert på at vi før har vist at svært mange mottar begge disse ytelsene. Koeffisienten på 12 956 indikerer at de som mottok sosialhjelp i snitt mottok kroner 12 956 i bostøtte enn de som ikke var mottakere av sosialhjelp i 2023.

Videre ser vi at kvinner i snitt mottar litt mer bostøtte enn menn (kroner 332). Det samme gjelder for førstegenerasjonsinnvandrere (kroner 1 078) sett opp mot «ellers lik» befolkning uten innvandringsbakgrunn, mens barn av innvandrere mottar mindre enn øvrig befolkning.

Vi observerer også at utdanning er negativt forbundet med bostøtteutbetalinger, hvor eksempelvis individer med fullført høyere utdanning i snitt mottok kroner 501 mindre enn snittet for de med grunnskole som høyeste utdanningsnivå. Ikke overraskende ser vi også betydelig negative koeffisienter for de med en sterk arbeidsmarkedstilknytning, mens det ikke er forskjell i utbetalingene mellom henholdsvis personer som er registrert helt ledig versus de registrert utenfor arbeidsstyrken.

Som vi også så tidligere i kapittelet, er utbetalingene i kroner lavere blant personer i parforhold og flerfamilier sammenlignet med enslige, mens antall barn i husholdningen, alt annet likt, er forbundet med økt bostøtteutbetaling.

I de neste fem kolonnene estimerer vi samme modell på de fem aktuelle ytelsene, da naturlignok hvor de første mottaksvariablene ikke er inkludert. Generelt kan vi si at brutto utbetalt sosialhjelp var nesten 11,9 milliarder i 2023 (i henhold til tabell 05973 i SSBs statistikkbank), mens samlet statlig bostøtte i henhold til Husbankens statistikkbank var 2,7 milliarder i samme år. Slik sett var sosialhjelpsutbetalingene om lag Sosialhjelpsutbetalingene var 4,4 ganger høyere enn bostøtteutbetalingene. Størrelsen på de estimerte koeffisientene må vurderes mot hverandre tilsvarende, hvor en koeffisient på 1 for bostøtteutbetaling er relativt sett den samme størrelsen som at koeffisienten er 4,4 når vi analyserer sosialhjelpsutbetalinger.

Tabell 19 Regresjonsanalyse av ulike ytelsesutbetalinger som avhengige variable for individer 18-66 år, 2023.

	Sum bostøtte	Sum bostøtte	Sum sosialhjelp	Sum uføretrygd	Sum AAP	Sum dagpenger
Uføretrygd mottak	-682***					
Sosialhjelp mottak	12 956***					
Dagpenger mottak	-473***					
AAP mottak	775***					
Kvinne	332***	326***	32	7562***	2238***	-1186***
Innvandrere	1078***	1730***	4536***	-25826***	642	2254***
Barn av innvandrere	-376***	-179**	491***	-25061***	-3994***	-9
Videregående opplæring	-358***	-983***	-3250***	-22790***	-48	253***
Høyere utdanning	-501***	-1201***	-3630***	-30834***	-2044***	-133
Lønnstaker	-1469***	-2328***	-5990***	-109981***	-35482***	-979***
Selvstendig	-1121***	-1945***	-5524***	-88563***	-20871***	-380***
Helt ledig	135	2170***	13860***	-110681***	-35973***	83799***
Par	-1302***	-1904***	-3407***	-9360***	-1678***	-213***
Flerfamilie	-1409***	-1763***	-2623***	-15749***	-1239***	290***
Antall barn i husholdningen	523***	672***	1621***	-5558***	1341***	-1
R2	0,25	0,09	0,06	0,06	0,07	0,17
Signifikans er angitt ved *, **, *** for henholdsvis $p < 0,05$, $p < 0,01$, $p < 0,001$. VI har også inkludert dummyvariabler for hvert fylke i regresjonsmodellene, men disse er ikke presentert i tabellen.						

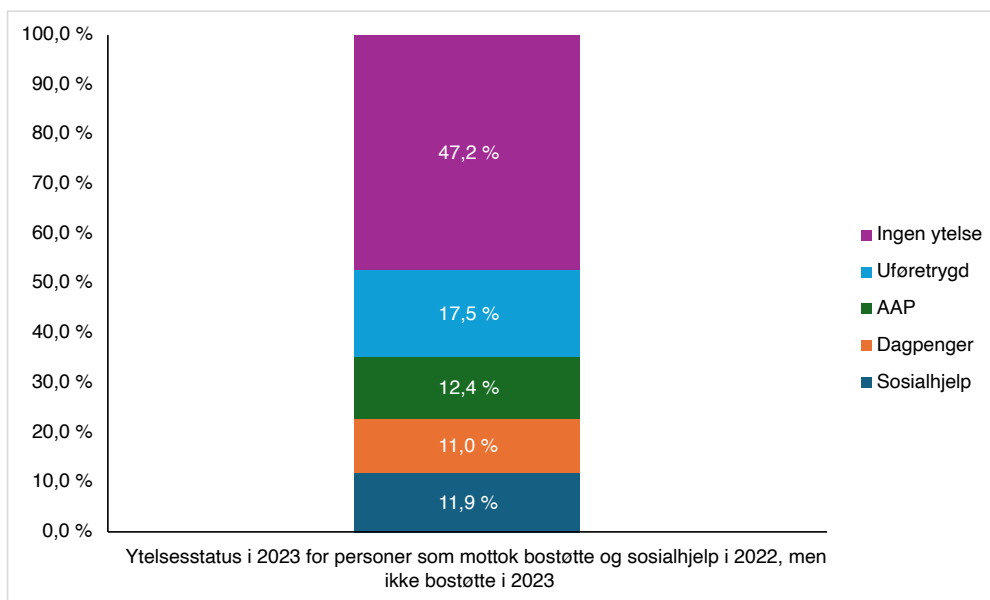
Uansett er det nokså slående at kjennetegnene for bostøtte- og sosialhjelpsutbetaling stort sett følger samme mønster. I mange tilfeller er også størrelsesforhold ikke veldig langt unna 4,4. Hovedforskjellen er imidlertid at det ikke er noen sammenheng mellom sosialhjelpsmottak og kvinner, samt at barn av innvandrere er forbundet med reduserte bostøtteutbetalinger og økte sosialhjelpsutbetalinger.

Vi ser også mange likheter med hvilke kjennetegn som er forbundet med utbetaling av henholdsvis uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og dagpenger. For uførhet og arbeidsavklaringspenger er det imidlertid naturlig at det er lite som skiller mellom de tre ulike arbeidsmarkedstilknytningsvariablene siden de fleste mottakere naturlig er registrert til å være utenfor arbeidsstyrken (referanse kategorien).

Fortsatt er det slik at utdanning samvarierer negativt med de ulike ytelsesinntektene, kanskje med unntak av at dagpengeutbetalinger ikke er høyere hos befolkningen med høyere utdanning enn de med kun grunnskole. Ellers skiller omfanget av uførestønad seg ut med hensyn til innvandrerbakgrunn, der dette er forbundet med lavere utbetaling. For alle ytelser er det også mindre utbetaling til individer i parforhold og flerfamilier enn for enslige.

8.7. Overganger ut av bostøtte

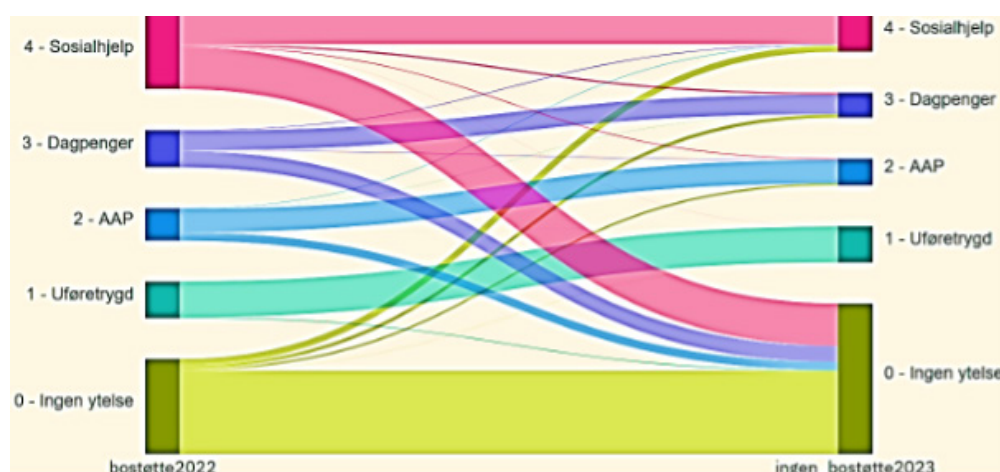
I dette delkapittelet tar vi kort for oss kjennetegn ved ytelsene til de som mottar bostøtte i ett år, men som i det påfølgende året ikke mottar bostøtte. Figur 18 viser ytelsesstatus i året etter man mottok bostøtte. Her ser vi at omtrent 53 prosent av de som mottok bostøtte året før, er mottakere av en økonomisk ytelse eller overføring også etterpå, som tyder på at overgang ut fra bostøtte ikke nødvendigvis følger av at man har fått endre ytelsesstatus, men kan være drevet av andre forhold i husholdningen eller økonomisk situasjon.

Figur 18 Ytelsesstatus i 2022 og 2023 for personer som mottok bostøtte i 2022, men ikke i 2023.

Note: Antall individer som inngår er om lag 20 000. Antall døde og utvandrede personer utgjør færre enn 100 til sammen.

I figur 19 presenterer vi et sankey-diagram som viser overgangen mellom ytelses-status fra året man mottok til året man ikke lenger mottok bostøtte. Det er i hovedsak to ting vi ønsker å trekke ut fra dette. Det første er at en god del av sosialhjelpsmottakere, og til dels for mottakere av dagpenger og arbeidsavklaringspenger, følger en overgang ut av bostøtte, med en overgang helt ut av de 4 fire ytelsene, som blant annet inkluderer overgang til eller økt arbeidsinntekt. Det andre er at overgang ut av bostøtte for uføre i svært liten grad samsvarer med at de har endret ytelsesstatus, men heller av andre forhold.

Figur 19 Ytelsesstatus i 2022 og 2023 for personer som mottok bostøtte i 2022, men ikke i 2023

9. Oppsummerende diskusjon

I rapporten har vi gått gjennom sentrale trekk ved bostøtten og samspillet med ulike ytelse, særlig sosialhjelp. Først og fremst har vi vist at over halvparten av bostøttemottakere også mottar sosialhjelp. På den andre siden er det «kun» halvparten av sosialhjelpsmottakere, som også mottar bostøtte, til tross for at det som regel stilles vilkår om å søke bostøtte. Sosialhjelpens størrelse baseres dels etter boutgifter, og reduseres etter hva brukeren mottar i bostøtte. Det burde foretas en gjennomgang av kommunenes praksis omkring vilkår for å søke bostøtte blant sosialhjelpsmottakere.

Kommunene har noe ulik praksis og organisering. Felles er det at mange har egne boligkontor, hvor de som jobber med bostøtte er lokalisert. Sosiale tjenester i kommunen er lokalisert hos Nav og jobber blant annet med sosialhjelp. Det er lite kontakt mellom boligkontoret og Nav i saker om bostøtte. Samhandlingen mellom boligkontoret og Nav er i hovedsak om tildeling av kommunal bolig, hvor representanter fra Nav ofte deltar i tildelingsmøter.

Bostøtten betales etterskuddsvis, som kan medføre likviditetsutfordringer hos sosialhjelpsmottakere som kommunen må løse. Sosiale tjenester har heller ikke tilgang til A-registeret og ekstra inntekter fra arbeid eller andre kilder må rapporteres manuelt til Nav. Bofellesskap kvalifiserer sjelden til bostøtte, selv om det ofte er eneste realistiske boligform for mange med lav inntekt.

Det har vært sterk boligprisvekst i Norge, særlig i sentrale strøk. Boutgiftstaket i bostøtten sliter med å følge reelle kostnader i pressområder, til tross for at disse er differensiert for å ta hensyn til dette. Kommunal bostøtte finnes i en del kommuner, særlig de større. Denne ordningen er for personer i kommunal bolig, og sosialhjelpsmottakere er derfor ikke en primær målgruppe, selv om behovet for ekstra støtte kan være stort her, mens tilgangen på kommunale boliger er lav.

Et tiltak som kanskje bør utredes er å samordne regelverk og saksbehandling mellom Husbanken og Nav for mottakere av sosialhjelp. Et tiltak kan være at bostøtte utbetales til kommunen, og videreføres til mottakere gjennom sosialhjelpsutbetalingen. Dette krever særlig at regelverk omkring krav til godkjent bolig harmoniseres.

Et annet tiltak kan være felles søknadsportal for de som søker både bostøtte og sosialhjelp, noe som må antas å gi brukerne mindre søknadsbyrde. Dette følger også som følge av halvparten av de som søker om bostøtte også har sosialhjelp. Målsettingen må være at den totale kostnaden reduseres, både for kommuner, Husbanken og blant brukerne. Samtidig krever dette at formålene i de ulike ytelsene blir likere, som ikke nødvendigvis er lett, eller hensiktsmessig, ettersom de har ulikt nedslagsfelt, og adresserer noe ulike behov.

Et annet forhold er hvordan bokollektiv vurderes i bostøtteloven. Kommunene rapporterer å i liten grad gi unntak fra krav om egen bolig. Utfordringen er at bostøttens ideal om egen bolig er ønskelig, men reflekterer i for liten grad de realiteter som mange med lav inntekt står overfor, spesielt i pressområder, hvor høye priser gjør det svært vanskelig for mange å skaffe til veie en egen bolig. Dagens regelverk om egen bolig rammer særlig unge og flyktninger, som gjerne bor sammen i flerfamiliehusholdninger. Den langsiktige boligpolitiske målsettingen er ikke at personer skal bo i kollektiv. Det langsiktige løsningen på utfordringen er trolig ikke å endre formålet i bostøtten og boligpolitikken, men snarere å sørge for at det er tilstrekkelig med egnede boliger tilgjengelig. På kort sikt kunne det vært vurdert tiltak for å møte på denne utfordringen. Et konkret eksempel på utfordringene trekkes fra intervjuene vi har gjennomført. Flere informanter peker på at mange utleieleiligheter er registrert som del av bolig, ikke er godkjent til bostøtte ettersom den ikke er godkjent etter kravene i bostøtteloven (for eksempel at de har felles inngang), til tross for at de mener den reelt sett fungerer som en egen og egnet bolig. Mange huseiere har likevel ikke insentiv for å utbedre forholdene, kun for å få inn en leieboer som har bostøtte, ettersom etterspørselen til leiebolig i befolkningstette områder uansett er høy.

Dette punktet handler også om hvordan husholdningens inntekt beregnes i utmåling av bostøtte. Stortinget har vedtatt tilpasninger i regelverket det siste året for å adressere dette, og burde vurdere andre tilpasninger som kan redusere utilsiktede konsekvenser.

Videre peker enkelte informanter, som til daglig jobber med de sosiale tjenestene i kommunene, at dagens ordning med statlig bostøtte har flere ulemper eller forbedringspunkter. De trekker blant annet frem at de er pliktig til å gi ytelser som sikrer innbyggerne nødvendige midler til å dekke livsoppholdsutgifter. Om en mottaker for eksempel ikke har bolig som oppfyller vilkårene, gir det seg utslag i at

sosialhjelpsutbetalingene øker tilsvarende. De trekker også frem at brukerne får ulike ordninger å forholde seg til, samt at bostøtten må søkes med hyppigere frekvens enn hva som gjerne er tilfelle for sosialhjelp. Dette gir seg også utslag i flere utbetalinger for brukerne og, ifølge flere informanter, gir mottakerne en mindre oversiktlig personøkonomi. Videre oppgir personer som jobber med de sosiale tjenestene at samordningen gir merarbeid for saksbehandlerne.

Det mest drastiske forslaget fra informanter som følger av disse utfordringene går på at kommunene kan overta ansvaret for hele den boligsosiale politikken, også bostøtten. Dette trenger ikke å bety nedleggelse av selve ytelsen eller endringer i bostøtteregelverket for øvrig.

Vi har ikke analysert konsekvenser og videre vurderinger som adresserer en slik omlegging i denne rapporten. Men vi har blant annet analysert utgiftsbehovet for de ulike ytelsene og finner generelt at det stort sett er de samme individ- og husholdningskennetegnene som forklarer variasjoner i mottatt bostøtte som vi finner for variasjoner i mottatt sosialhjelp. Slik sett er det ikke utenkelig at en omlegging kunne være å inkludere ordningen i innbyggertilskuddet i kommunenes inntektssystem og legge økningen inn i utgiftsbehovet som predikeres med delkostnadsnøkkelen for sosiale tjenester i utgiftsutjevningen. Det må imidlertid presiseres at delkostnadsnøkkelen ikke forklarer all variasjon i utgiftsbehovet på tvers av kommunene. Det kan i så fall bety at de som i utgangspunktet kommer utilsiktet dårlig ut i utgiftsutjevningen trolig vil få en ekstra økonomisk byrde, mens tilfellet er motsatt for de som eventuelt kommer utilsiktet godt ut i utgiftsutjevningen.

Motargumenter til dette er allerede adressert i kapittel 3.4, som blant annet fremhever at staten er bedre i stand til å sikre en likebehandling av alle innbyggere uavhengig av bosted, noe som kanskje også gir et bredere nedslagsfelt. Dette gir seg også utslag, som nevnt over, at staten reduserer finansiell risiko for kommunene.

Om et slikt forslag skal følges, bør det også gjøres vurderinger av hva man kan spare inn administrativt. Dette følger av at kun halvparten av sosialhjelpsmottakere, som kommunene følger opp med egen saksbehandling, mottar bostøtte. Dette kan bety at innsparinger i arbeidsmengde av bedre samhandling med all sannsynlighet vil gi merarbeid for kommunene grunnet en økning i saker. For eksempel mottar en del alderspensjonister bostøtte, mens de ellers legger lite beslag på aktuell forvaltning i kommunene i dag.

Man kan også fremheve mulige konsekvenser sett fra et brukerperspektiv. Saksbehandlingen knyttet til sosialhjelp er mye mer omfattende enn hva tilfellet er for bostøtte, hvor brukerne normalt må ha en nokså grundig gjennomgang av egen økonomi. På den andre siden er det lite hensiktsmessig å styrke oppfølging av personer som ikke har behov for det. Brukerperspektivet er derfor en viktig faktor å utrede ved eventuelle endringer i forholdet mellom bostøtte og andre ytelser.

Referanser

- Astrup, K. C., & Pedersen, A. W. (2024a). *Bostøttens egenandelsberegning - forankring i underliggende prinsipper*. BOVEL-notat 2/2024. OsloMet - storbyuniversitetet. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3114070/BOVEL-Notat-2-2024.pdf?sequence=6>
- Astrup, K., & Pedersen, A. (2024b). *Utforming av boutgiftstakene i bostøtteordningen - en prinsipiell tilnærming*. (BOVEL-notat 3/2024). NOVA, OsloMet.
- Astrup, K., & Pedersen, A. (2025). Bør bostøtten kompensere for variasjon i faktiske boutgifter. (BOVEL-notat 4/2025). NOVA, OsloMet. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3198526/BOVEL-notat-4-2025.pdf>
- Besley, T., & Coate, S. (2003). Centralized versus decentralized provision of local public goods: a political economy approach. *Journal of Public Economics*, 87, ss. 2611-2637.
- Boligsosialloven. (2023). *Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet* (LOV-2022-12-20-121. utg.). Lovdata. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2022-12-20-121>
- Bonoli, G. (2005). The politics of the new social policies: providing coverage against new social risks in mature welfare states. *Policy & Politics*(3), ss. 435-45. doi:<https://doi.org/10.1332/0305573054325765>
- Bostøtteloven. (2013). *Lov om bustøtte og kommunale bustadtilskot* (LOV-2012-08-24-64. utg.). Lovdata. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2012-08-24-64>
- Ekspertgruppen for gjennomgang av bostøtten. (2022). *Bostøtten - Opprydning og forankring*. Kommunal- og distriktsdepartementet. Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/9a60203ca2434e3c813e799ceb289582a/bostoetten_rapport.pdf

- Ekspertgruppen om barn i fattige familier. (2023). *En barndom for livet: Økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier*. Barne- og familiedepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/df568c8ea68f48d6b03f2cca6149cf77/no/pdfs/barn-i-fattige-familier.pdf>
- Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Princeton University Press.
- Fekjær, S., Øverbye, E., & Terum, L. I. (2023). Who deserves to be sanctioned? A vignette experiment of ethnic discrimination among street-level bureaucrats. *Acta Sociologica*(2).
- Forskrift om bostøtte. (2013). Lovdata. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-11-29-1283>
- Gjersøe, H., Leseth, A., & Vilhena, S. (2020). Frontline implementation of welfare conditionality in Norway: A maternalistic practice. *Social Policy & Administration*(3).
- Haraldsvik, M., Nyhus, O., Anthun, K., Kalseth, J., Halvorsen, T., & Borge, L.-E. (2023). *Analyser av Oslo kommunes fordelingssystem: FO4 Sosiale tjenester og ytelser*. SØF-rapport nr. 09/23. NTNU Samfunnsforskning AS. Hentet fra https://samforsk.no/uploads/files/NTNU_SamForsk_Oslo-kommune-fordelingssystem_UU.pdf
- Hattrem, A. (2022). *Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2022*. Rapporter 2022/45. SSB. Hentet fra https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/okonomi-og-levekar-for-lavinntektsgrupper-2022/_/attachment/inline/4540b19c-5970-459f-90c5-87303795d7ad:9a49f11a05b66f7672557598b1ec60d746c4b6aa/RAPP2022-45.pdf
- Husbanken. (2019). Dagens bostøttemottakere: *En gjennomgang av bostøttemottakere i 2019, sett i lys av endringer fra 2009–2019*. Husbanken. Hentet fra <https://biblioteket.husbanken.no/arkiv/dok/Komp/Dagens%20bostottemottakere.pdf>
- Husbanken. (2021). *Husbankens årsrapport 2020*.

- Husbanken. (2025). *Alle skal bo godt og trygt. Årsrapport 2024*. Husbanken. Hentet fra <https://husbanken.no/-/media/om-husbanken/arsrapporter/husbankens-arsrapport-2024.pdf>
- Husbanken. (2025, August 19). Veileder: regelverk for bostøtte. Hentet fra Veileder: regelverk for bostøtte: <https://nedlasting.husbanken.no/Filer/9b12.pdf>
- Korpi, W. (1983). *The Democratic Class Struggle*. Routledge .
- Lima, I., & Dahl, E. (2021). Utviklingen i sosialhjelp fra 2010 til 2020. *Arbeid og Velferd*. doi:https://arbeidogvelferd.nav.no/journal/2021/3/m-9691/Utviklingen_i_sosialhjelp_fra_2010
- Marx, I., & Nolan, B. (2014). In-Work Poverty. I B. Cantillon, & F. Vandenbroucke, *Reconciling Work and Poverty Reduction: How Successful Are European Welfare States?* Oxford University Press.
- NAV. (2025). *Dagpenger*. Hentet fra <https://www.nav.no/dagpenger>
- Nordvik, V., & Astrup, K. (2020). Inntektsdynamikk og bostøtte. NOVA Notat 2/2020. OsloMet - Stroyuniversitetet. Hentet fra <https://hdl.handle.net/20.500.12199/3066>
- Nordvik, V., & Astrup, K. (2020). *Inntektsdynamikk og bostøtte*. NOVA-notat nr. 2/20. OsloMet. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/3066/NOVA-Notat-2-2020.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Normann, T. (2025). *Flere uføre - svak inntektsutvikling over tid*. Hentet fra [https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/statistikk/uforetrygdede/artikler/flere-ufore--svak-inntektsutvikling-over-tid#:~:text=I%202024%20var%20andelen%20uf%C3%B8retrygdede%20i%20alderen%2018-67,200%20flere%20uf%C3%B8retrygdede%](https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/statistikk/uforetrygdede/artikler/flere-ufore--svak-inntektsutvikling-over-tid#:~:text=I%202024%20var%20andelen%20uf%C3%B8retrygdede%20i%20alderen%2018-67,200%20flere%20uf%C3%B8retrygdede%20)

- NOU 2022:7. (u.d.). *Et forbedret pensjonssystem*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/de89ff1348ab4754a64d08b9ce77a584/no/pdfs/nou202220220007000dddpdfs.pdf>
- NOU 2024:19. (u.d.). *Ny boligeiendom*. Kommunal- og distriktsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/2dfc16958c5642eeae165a37b134dfe6/no/pdfs/nou202420240019000dddpdfs.pdf>
- Oates, W. E. (1972). *Fiscal Federalism*. N.Y.: Harcourt Brace Jovanovich Inc.
- Oslo Economics. (2024). *Kunnskapsoppsummering: Lavinntektshusholdninger og boligkonsum*. (Rapport nr. 2024-115). Husbanken.
- Rambøll Management Consulting. (2022). *Brukerundersøkelse statlig bostøtte*. (Rapport 2.0). Husbanken. Hentet fra <https://biblioteket.husbanken.no/arkiv/dok/Komp/Brukerundersokelse%20av%20statlig%20bostotte.PDF>
- Smedsvik, B. (2023). The Association Between Part-time Employment and Social Assistance Reciprocity in Norway. *Nordic journal of working life studies*, 13(4).
- Smedsvik, B., & Iacono, R. (2023). (In)visible Sanctions: Micro-level Evidence on Compulsory Activation for Young Welfare Recipients. *Journal of Social Policy*, ss. 1-21.
- Smedsvik, B., & Iacono, R. (2023). Compulsory activation of young welfare recipients. *SocArXiv*.
- Smedsvik, B., Iacono, R., & D'Agostino, A. (2022). Immigration and social assistance: Evidence from the Norwegian welfare state. *Social Policy Administration*, 56(4), ss. 648-60.
- Sosialtjenesteloven. (2009). Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (LOV-2009-12-18-131).

- Sosialtjenesteloven. (2010). *Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen* (LOV-2009-12-18-131. utg.). Lovdata. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131>
- Sørvoll, J., & Aarland, K. (2021). *Norsk boligpolitikk i internasjonalt perspektiv: En sammenligning av boligmarkeder og boligpolitikk i sju europeiske land*. NOVA Rapport 7/2021. OsloMet - storbyuniversitetet. Hentet fra <https://hdl.handle.net/11250/2835038>
- Tøssebro, J., & Wendelborg, C. (2021). *Utviklingshemmetes bosituasjon*. NTNU Samfunnsforskning.
- Vilhena, S. (2021). Is it because you can't, or don't want to? The implementation of frontline sanctions in Norwegian social assistance. *European Journal of Social Work*(3).

NTNU Samfunnsforskning AS

NTNU Samfunnsforskning AS er et uavhengig forskningsinstitutt med tilhørende nasjonalt kompetansesenter. Vi utvikler og formidler kunnskap innenfor et bredt spekter av samfunnsfaglige og samfunnsrelaterte problemstillinger.

NTNU Samfunnsforskning AS eies i sin helhet av NTNU, og har et nært faglig samarbeid med flere miljøer ved universitetet. Gjennom faglig samarbeid søker vi berikelse både for NTNU og NTNU Samfunnsforskning AS.

Instituttet er godkjent forskningsorganisasjon og mottar årlig grunnbevilgning fra Norges forskningsråd. Denne benyttes til strategisk utvikling av forskningsaktivitet og kompetansebygging.

Instituttet tilbyr beslutningsorientert og anvendt forskning og kunnskap til oppdragsgivere i offentlig og privat sektor, nasjonalt og internasjonalt.

Senter for økonomisk forskning / oktober 2025

ISBN-nummer: 978-82-7570-747-3 (web)

ISSN-nummer: 1892-7661